

Az összeomlás határán „felfedezték” a családorvosokat

Újabb terhek, újabb fenyegetés

Fotó: Nagy Tibor

Jogos felháborodást váltott ki a családorvosok körében a november 22-i 2020/180-as számú sürgősségi kormányrendelet, amely előírja, hogy a tünetmentes vagy enyhe tünetekkel pozitívnak diagnosztizált SARS CoV-2-fertőzöttek otthoni elszigeteltségben maradnak, ha nem áll fenn a hozzátartozók megfertőződésének a veszélye. Amikor a laboreredmény alapján beigazolódtott a pozitivitás, az érintettek a családorvosát kell értesítenie, akinek a továbbiakban napi rendszerességgel kell követnie páciensének állapotát.

Bodolai Gyöngyi

A fertőzöttnek járó beteglapot a családorvosnak kell kiállítania, a közegészségügyi igazgatóság által kibocsátott igazolvány alapján, amelyben az otthoni elszigeteltségben töltött időszak is szerepel. Ezért a munkáért esetenként 105 lej jár a családorvosnak, az egészségbiztosítási pénzzárral kötelező módon megkötött külön szerződés alapján.

Ha elgondoljuk, hogy a járvány kezdetén erőszakkal vitték kórházba és tartották akár hetekig is bent a tünetmentes fertőzötteket, az elmúlt héten nyilvánosságra hozott sürgősségi kormányrendelet alapján nagyot fordult a világ. Ezt megtapasztalva nem késtek az orvosokat tömörítő szervezetek, a Családorvosok Országos Egyesülete, az Orvosi Kollégium és a patronátus által megfogalmazott beadványok, a felháborodást tükröző vélemények.

Az érintettek nevében az említett szervezetek határozottan kiállnak amellett, hogy a családorvosokat nem kényszeríthetik a fertőzöttekkel való személyes kapcsolatra, ha nem biztosítják számukra a védekezés semmilyen eszközét. A családorvosok védelme rendkívül fontos, hiszen ha megbetegednek azok például, akik egy nagyobb vidéki körzetet látnak el, beláthatatlan következményekkel jár, és negatívan befolyásolja a rendszerben dolgozó kollégák tevékenységét is.

(Folytatás az 5. oldalon)

Rekordszámú koronavírusos megbetegedés

A legutóbbi tájékoztatás óta 5343 új koronavírusos megbetegedést igazoltak 36.815 teszt eredményének feldolgozás nyomán – közölte szerdán a Stratégiai Kommunikációs Törzs (GCS).

4.

Kihirdetésre vár a diabétesztörvény

A cukorbetegség (diabétesz) megelőzésére, a betegségre való hajlam korai felismerésére alkottak törvényt az RMDSZ szakpolitikussai, dr. László Attila szenátor és dr. Vass Levente, az RMDSZ Maros megyei parlamenti képviselője. A jogszabályt, amely előírja a diabétesz országos megelőzési programjának, valamint a cukorbetegség országos regiszterének a kidolgozását, a törvényhozás mindkét háza elfogadta, és államfői kihirdetésre vár.

5.

Orvosaink emlékezete

Az orvosi mesterség egyidős az emberiséggel. A fenti idézetben Homérosz (az Odüsszeia 4. énekében) egy egyiptomi gyógyítónő tehetségéről szól. Azt írja, hogy Egyiptom földjén annyi gyógynövény és annyi mérgező növény is terem, hogy aki mindegyiket megismeri, és tudja használni, az kész orvos.

6.

Csípőficam kutyáknál

Középtermű, nyolc év körüli szuka nap mint nap féloldalasan sántítva kíséri a lakótelepen sétáltatott kis termű kutyákat és gazdáikat. Ennyire egyértelműen jelentkeznek az öregedés jelei az állatoknál is, vagy betegség lehet az oka? – kérdeztük dr. Pálosi Csaba állatorvost, a Noé Bárkaja kisállatklinika vezetőjét.

7.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szakületünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Ahol az egészségügy nem prioritás

Antalfi Imola

A koronavírusos betegek ellátását, felügyeletét a családorvosokra hárító rendelkezéseivel próbálja tehermentesíteni az egészségügyet a szaktárca. Elsősorban a járvány gyors terjedése, az egyre több fertőzött ellátása tette indokoltá a fenti intézkedéseket. Érthető módon főként miattuk pánikol a belügyi államtitkár, az egészségügyi miniszter, az orvosok, hiszen például az intenzív osztályok lassan megtelnek súlyos betegekkel, közepesen súlyos tünetekkel is egyre többen szorulnak kórházi ápolásra, még mindig alacsony az elvégezhető koronavírustesztetek száma. Hogy a többi betegért ki aggódik, és hogyan próbálják megoldani, hogy ne csak a sürgősségek számító eseteket lássák el, erről meglehetősen keveset beszélnek az illetékesek. A krónikus és a daganatos betegek lassacskán kimaradnak az ellátásból, vagy legalábbis nem férnek hozzá időben a szükséges terápiákhoz, gyógyszerekhez. Ezek után hogy is beszélhetnének a szűrőprogramokon való részvételről, megelőzésről?

A szaktárca, a politikum évtizedek óta nem tartja elsőrendűnek az egészségügyi ellátást, a GDP-ből elkülönített szegénytelenül kevés pénzből mondhatni csak vegetál a rendszer. A finanszírozás, a korszerű felszereltség, az emberi erőforrás hiánya jelenti a fő gondot, illetve az, hogy a hazai páciens még mindig nem jut hozzá (Folytatás a 3. oldalon)

OKTÓBER
29., csütörtök
A Nap kel
7 órakor,
lennyugszik
17 óra 11 perckor.
Az év 303. napja,
hátravan 63 nap.

IDŐJÁRÁS
Változó idő
Hőmérséklet:
max. 13 °C
min. 8 °C

Isten éltesse!
Ma NÁRCISZ,
holnap ALFONZ napja.
ALFONZ: germán eredetű férfinév, elemeinek jelentése: nemes + kész, hajlandó.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2020. október 28.

1 EUR	4,8746
1 USD	4,1525
100 HUF	1,3273
1 g ARANY	253,0990

Idén is jutalmazza a pedagógusokat és a diákokat az RMPSZ

Az előző tanévre is ránehezülő világvármány megnehezítette a közoktatás minden szintjén tevékenykedők – a pedagógusok, diákok, szülők, kisegítő személyzet – munkáját. A nehéz év más lehetőségeket, helyzeteket hozott a különböző szakversenyek hazai és nemzetközi megszervezésében, a továbbképzések, szakmai fórumok megtartásában. Az RMPSZ szaktestületei úgy döntöttek, hogy bár számos tantárgyverseny elmaradt, és a pedagógusok szakmai megnyilvánulásait, lehetőségeit is korlátozta a világvármány, jutalmazza az elmúlt tanévben kiemelkedő tanulmányi eredményeket elért diákokat, illetve a pedagógusoknak kétfévente meghirdetett Apáczai-díjra beérkezett tudományos munkákat.

A járványügyi óvintézkedések okán nyilvános, ünnepi díjátadót nem tud tartani, de a díjakat, a kisplasztikákat és az okleveleket az RMPSZ megyei elnökei helyi, zártkörű rendezvényeken (betartva a járványügyi előírásokat) fogják átadni.

A 9. alkalommal meghirdetett Apáczai-díjra idén először, a világvármánytól függetlenül, online lehetett pályázni az előző díjkiosztó – 2018. október – után megjelent tudományos munkákkal – szakkönyvvel (szerzőként vagy fordítóként), tankönyvvel, munkafüzettel, település- és iskolamonográfiákkal, folyóiratban megjelentetett vagy a világhálón közzétett tudományos munkákkal, illetve rendszeresen működtetett tudományos-oktatási portállal a természettudomány, a humán tudományok, valamint a pszichopedagógia területéről.

A pályázati kiírásra 40 pályamunka érkezett, melyből 14 az óvodai és elemi oktatást segítő (humán tudományok: 10; pszichopedagógia: 4), és 26 a közoktatás alsó és felső szintjén oktatóknak (humán tudományok: 21; természettudományok: 5). Megyei eloszlásban Hargita 9, Kovászna 13, Szilágy 2, Maros 6, Bihar 2, Kolozs 3, Szatmár 3, Arad és Brassó megyéből egy pályázat érkezett.

A pályázók életkorát tekintve 1960 előtt születettek 9, 1961–1970 között születettek 6, 1971–1980 között születettek 12, 1981–1990 között születettek 11, 1990–2000 között születettek két pályázó.

Az RMPSZ Tudományos Tanácsa Apáczai-díjban részesíti a Kormányos László: Nagyvárad krónikája (Bihar megye), dr. Antalka Ágota: Modern világunk népbetegsége a kiegészés (Kovászna megye), dr. Tódor Imre: Az iskolaválasztás döntésmechanismusai. Székelyföldi középiskolások szektorközi metszetben (Hargita megye) tudományos munkákat. Díszoklevéllel jutalmazta dr. Bencze Mihály Matematikai tudományos szakkönyvek (Brassó megye) pályázatát, az Apáczai-díj arany fokozatát a Török Árpád: Sepsiszentgyörgyi városkalauz (Kovászna megye), valamint ezüst fokozatát dr. Borsos Szabolcs: Alkalmazott logika és filozófia Bolyai János gondolatvilágában (Maros megye) pályaműveit nyerték el.

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének országos elnöksége a Bolyaiak szellemisége jegyében 2008-ban hozta létre a Bolyai Farkas-díjat a matematika terén kiemelkedő eredményeket elért középiskolások diákok jutalmazására. A kitüntetés, hasonlóan a Kós Károly-díjhoz, emlékéremből, oklevélből és pénzjutalomból áll, amelyet országosan évfolyamonként egy-egy diák nyerhet el. Az előző tanévben matematikából elért összesített eredmények alapján 2020-ban Bolyai Farkas-díjjal jutalmazták:

9. osztály: Nagy Zsuzsa – Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (felkészítő tanár: Mátéfi István), 10. osztály: Éles Júlia – Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti (felkészítő tanár: Ványi Emese), 11. osztály: Árva Norbert Ákos – Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad (felkészítő tanár: Báthori Éva), 12. osztály: Miklós Csenge – Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy (felkészítő tanár: Ugron Szabolcs).

A 2011-ben a magyar nyelv és irodalom, valamint az anyanyelvpolás terén kiemelkedő eredményeket elérő középiskolások diákok számára létrehozott Kós Károly-díjat egy háromtagú bizottság ítéli oda, melynek tagjait az RMPSZ országos elnöksége nevesítette. Idén a tantárgyversenyek elmaradása okán a díjat publikációkban – elektronikus sajtóban, országos lapokban, folyóiratokban – vagy önálló kötetben megjelent egyéni alkotásokkal lehet elnyerni.

2020-ban Kós Károly-díjjal jutalmazták: 10. osztály: Nagy Zalán – Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (felkészítő tanár: Sikó Olga Anna), 10. osztály: Szócs Noémi – Bethlen Gábor Kollégium, Nagyenyed (felkészítő tanár: Nagy Egon), 11. osztály: Buna Blanka-Boróka – Bod Péter Tanítóképző, Kézdivásárhely (felkészítő tanár: Deák Magdolna), 12. osztály: Bíró Sára-Gyopár – Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely (felkészítő tanár: Sikó Olga Anna).

A megye legjobb IX., X., XI. és XII. osztályos tanulója címre, azaz a Mákvirág díjra azon középiskolások diákok pályázhattak, akik kiemelkedő eredményeket értek el tantárgyversenyeken, kulturális és sportrendezvények díjazottjai, valamint példás magatartású tanulók.

A tanulók a díjra meggyenként pályázhatnak, és elérhetik a bronz, ezüst, arany és gyémánt fokozatot, aszerint, hogy a pályázó egyszeri, kétszeri, háromszori vagy akár négyszeri kitüntetett. Az elismerés odaítélésének szempontjai a kiváló tanulmányi eredmények, hazai és nemzetközi versenyeken, iskolán kívüli tevékenységeken, kulturális tevékenységeken való részvétel, valamint a jó magaviselet. A 2020-as Mákvirág díjazottak között van: bronz fokozattal a IX. osztályos Barta-Zágoni Bernadette, ezüst fokozattal a X. osztályos Szilágyi Botond, bronz fokozattal a XI. osztályos László Zsuzsanna-Csilla és bronz fokozattal a XII. osztályos Jakab Etele, mindannyian a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum tanulói.

Első lépések a változás útján – az Erdély TV műsorában

Az egy hónappal ezelőtti választásokat követően mindenki azt lesi, hogy mi lesz Soós Zoltán, Marosvásárhely új polgármesterének első lépése, milyen intézkedéseket hoz mandátumának kezdetén, hiszen ezek üzenetértékűek arra vonatkozóan, hogy milyen vezetésre számíthatunk a 20 éves rendszer leváltása után. Jakab Orsolya, az Erdély TV

Mérlegen műsorának vezetője szentől szemben kérdezi meg Soós Zoltántól, hogy mi a legfőbb feladat egy 20 éve stagnáló városban, és milyen politikai alkura van szüksége, hogy működhesen a hivatali gépezet. Követhető a műsor csütörtökön este 8 órától az Erdély TV képernyőjén és Facebook-oldalán.

Megyei hírek

Bezár az ócskapiac

A marosvásárhelyi vészhelyzeti bizottság október 28-i ülésén azt a határozatot hozta, hogy az ócskapiac, valamint a Mircea Birău fedett uszoda meghatározatlan időre bezár. Utóbbi esetben az intézkedés nem vonatkozik a leigazolt sportolókra, ők a járványügyi előírásokat betartva továbbra is használhatják az uszodát. A döntést az új koronavírussal megfertőződött személyek számának rendkívüli növekedése miatt hozta a bizottság.

Pénteken iktatják be a megyei tanács elnökét

Október 30-án, pénteken déli 12 órától a közigazgatási palota nagy gyűléstermében kerül sor a Maros Megyei Tanács alakuló ülésére. A beiktatási szertartás keretében fogja letenni a hivatali esküt Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke és a megyei önkormányzati testület azon tagjai, akiknek a mandátumát már érvényesítette a törvényesítés. Az alakuló ülést a koronavírus-járvány miatt bevezetett egészségügyi biztonsági intézkedéseknek megfelelően, a résztvevők számának korlátozása és a fizikai távolságtartás betartása közepette szervezik meg.

Szülőföldön magyarul – pénteken lejár a határidő

Mint ismeretes, a magyar anyanyelvű oktatásban részesülő gyermekek szülei október 30-áig igényelhetik a Szülőföldön magyarul program keretében a 2019–2020-as tanévre nyújtott magyarországi támogatást. A program lebonyolító az igénylők küldeményét – a szükséges iratokkal – a postai bélyegző legkésőbb október 30-i dátumával fogadják el. Bővebb tájékoztatás a 0266-244-450-es telefonszámon, illetve a www.szulofoldonmagyarul.ro internetes oldalon kérhető.

Az égig érő paszuly – online

A marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház társulata a járványügyi helyzet alakulása miatt szünetelteti a közönség előtt zajló tevékenységét, de mindent megtesz annak érdekében, hogy a gyermekek ne maradjanak báb-színházi élmények nélkül. A közönséget a virtuális térben követhető mesejátékokkal várják. November 1-jén, vasárnap 10 és 20 óra között Az égig érő paszuly című bábéledés látható. Az előadás linkjét a néző által megadott e-mail-címre küldi el a színház a jegyvásárlást követően. Bővebb tájékoztatás a 0740-566-454-es telefonszámon naponta 9–13 óra között.

Karrierkeringő – online könyvbemutató

Október 29-én, csütörtökön 19 órától online rendezvényen mutatják be Neumann Ottó Karrierkeringő című regényét. Az ismert újságíró kötetének cselekménye a hetvenes-nyolcvanas évek Romániájában játszódik, két, mindenáron vagy majdnem mindenáron érvényesülni igyekvő fiatalember élettörténetét ábrázolja. Hiteles és mélyen emberi korrajz a mű, valószerűtlen fordulatokkal, mindvégig a megtörténhetőség keretei közt maradva, egy falusi iskola tanári szobájától a Ceaușescu-rendszer elitjének zárt világáig. A könyv a Holnap Kulturális Egyesület gondozásában jelent meg, a szerzővel Simon Judit, valamint Szűcs László beszélget. Az online kötetbemutató 19 órától élőben az alábbi linkre kattintva követhető: <https://www.twitch.tv/varadlive>

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroksa, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁMMENEDZSER: Borbély Ernő – e-mail: reklam@e-nepujasg.ro, tel. 0742-828-647.
REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. APRÓHIRDETÉS: Petres Emília.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujasg.ro E-mail: nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9-15 óra, péntek: 9-14 óra között, szombat vasárnap: zárva.

642357800069
ISSN 1220-3475 (print)
ISSN 1584-3238 (online)

Biden fiának volt üzlettársa hazugságnak nevezte az elnökjelölt állításait

Cáfolta a demokrata párti elnökjelölt, Joe Biden állításait a fia volt üzlettársa a Fox televízióknak adott keddi esti interjújában. Tony Bobulinski szerint „égbekiáltó hazugság”, hogy Joe Biden nem tudott fia vitatott üzleti ügyeiről.

Bobulinski a haditengerészet veteránja és a Sinohawks Holdings vállalat volt vezetője. A céget úgy mutatta be, mint a CEFS China nevű, kínai energetikai vállalat és a Biden család két tagja partnervállalatát. Az interjúban a többi között arról beszélt, hogy 2015-ben és 2016-ban – amikor Joe Biden már az Egyesült Államok alelnöke volt – Hunter Bidennel közösen üzletelt Kínával. Bobulinski azt mondta, ő személyesen köszönte meg Joe Biden öccsének, James Bidennek az alelnök közbenjárását bizonyos ügyekben. A Fox televízió már a múlt héten bemutatott olyan levélváltást, amelynek egyikében Bobulinski levélben köszönte meg „Joe Biden idejét”, amelyet a vállalat kínai ügyleteire szánt.

Bobulinski beszámolt Joe Biden fiának ukrán, kazahsztáni, romániai üzleti ügyeiről is. „Mindenütt a Biden családi nevet használta fel” – állította volt üzlettársáról.

A Fox televízió a keddi esti hosszúságú interjúban bemutatta

több levélváltás fénymásolatát Bobulinski állításainak alátámasztására.

Az elmúlt napokban több, bizalmasnak látszó információ és hangfelvétel jelent meg a republikánusokhoz közeli médiákban. Ezek mindegyike Joe Biden fiának üzleti ügyeit taglalta: az ukrán gázcégben, a Burismában vállalt igazgatótanácsi tagságát, egy orosz oligarchától kapott 3,5 millió dolláros összeg magyarázatát és Hunter Biden jövedelmező kínai üzleteit is.

Kiderült például az, hogy Hunter Biden kínai üzleti partnereinek egyikét, Ji Csian-minget 2017 novemberében letartóztatták és 2019 márciusában háromévi börtönbüntetésre is ítélték az Egyesült Államokban pénzmosás és korrupció miatt. A Daily Wire portál információi szerint letartóztatásakor Ji Csian-ming azonnal James Bident hívta fel telefonon. Az amerikai szövetségi hatóságok vizsgálatot folytattak és 2017-ben vádat emeltek Hunter Biden másik kínai üzleti partnere, Patrick Ho ellen is. Mindezekről az ügyekről az amerikai szenátus múlt hónapban nyilvánosságra hozott jelentése is beszámolt.

Joe Biden mindig visszautasította, hogy tudott volna fia üzleti ügyeiről. (MTI)

Leállíthatják Németországban a vendéglátást és a kulturális életet

Égész novemberre leállíthatják Németországban a vendéglátást, az idegenforgalmat, a művészeti és kulturális életet a koronavírus-járvány erősödése miatt – jelezte a szövetségi egészségügyi miniszter egy szerdai interjúban.

A legfontosabb a közoktatás és a napközbeni gyermekellátás működésének fenntartása. Ezeket a „prioritásokat gyorsan ki lehet jelölni”, de nagyon nehéz meghozni a hozzájuk szükséges döntéseket, vagyis „az utazásszervező cégek, a vendéglátások, a művészeti és kulturális élet leállítását egész novemberre” – mondta Jens Spahn a Südwestrundfunk (SWR) regionális közszolgálati médiatársaságnak.

Kiemelte, hogy ezen ágazatok működését be kell fagyasztani, „nullára kell állítani”, a vállalkozások kárát pedig egy állami támogatási programmal, egy „nagyvonalú és célzott segélycsomaggal” kell egyensúlyozni – mondta a miniszter.

Jens Spahn azzal kapcsolatban nyilatkozott, hogy a járványhelyzet gyors romlása miatt az eredetileg tervezett pénteki időpont helyett már szerda délután megtartják a tartományi kormányfők állandó egyeztető fóruma – az úgynevezett miniszterelnöki konferencia (MPK) – és a kancellár, Angela Merkel válságtanácskozását.

A miniszter elmondta: arra számít, hogy a járványügyi védekezésért felelős tartományok vezetői szétartó, tartományonként eltérő szabályozás helyett az egész országban egységesen érvényes járványlassító intézkedésekről állapotnak meg a kancellárral.

Ez azonban nem lesz elég, az új típusú koronavírus terjedésének feltartóztatásához minden egyes ember hozzájárulása szükséges. Közös, „nemzeti erőfeszítés” kell – mondta Jens Spahn.

Az újabb fertőzeshullámot „most kell megtörni”, ezért mindenkinek a minimumra kell szorítania a fertőzésveszéllyel járó

– maszk nélküli, legalább 15 percig tartó, másfél méteres távolságon belüli – találkozásait, kapcsolatait.

„Késő lesz, ha addig várunk, amíg az intenzív osztályok megtelnek” – mondta a miniszter, aki az otthonából nyilatkozott a közszolgálati médiatársaság SWR2 nevű rádiójának, mert elkapta a SARS-Cov-2-t, amely beszámolója szerint megfázásos tüneteket okozott nála. Mint mondta, tünetei enyhülnek, és várhatóan egy hét múlva munkába állhat.

Elmondta, hogy igazolt fertőzöttként megtapasztalhatta a vírus természetét és az úgynevezett kontaktkutatásért, a fertőzési láncolatok megszakításáért felelős helyi egészségügyi hivatalok munkáját is. A szakemberek „minden beleadva dolgoznak”, teljesítményük „alázattal és hálával tölt el” – mondta Jens Spahn.

A Robert Koch országos közegészségügyi intézet (RKI) szerdai adatai szerint az utóbbi 24 órában 14.964 fertőződést regisztráltak Németországban. Ez új rekord, és majdnem a duplája az egy héttel korábbi 7595-nek.

A járvány kezdete óta 464.239 ember szervezetében mutatták ki a kórokozót.

A vírus okozta betegséggel összefüggő halálos esetek száma egy nap alatt 85-tel nőtt, 10.183-ra.

A vírus úgynevezett reprodukciós rátájának (R) hétnapos mozgátlaga az RKI legutóbbi, keddi adatai szerint 1,21. Ez azt jelenti, hogy minden 100 fertőzött átlagosan további 121 embernek adja át a kórokozót.

A Covid-19-betegség miatt intenzív osztályon kezelték száma a legutóbbi, szintén keddi adatok szerint egy nap alatt 108-cal emelkedett, 1470-re. Nagyjából 45 százalékuk – 666 ember – gépi lélegeztetésre szorul. Ezek az adatok azt jelzik, hogy a mintegy 30 ezer intenzív ellátási ágy alig 5 százalékát foglalják el a Covid-19-ben szenvedők. Ugyanakkor számuk gyorsan emelkedik, az előző keddi 879-hez képest csaknem hatszázzal nőtt. (MTI)

Erdogan szerint Oroszország nem akar tartós békét

Recep Tayyip Erdogan török elnök szerdán azt mondta, hogy Moszkva láthatóan nem akar tartós békét a polgárháború sújtotta Szíriában, miután Oroszország hétfőn légi csapásokat hajtott végre az északnyugati Idlib tartományban, megölve több tucat törökbarát, Damaszkusz-ellenes milicistát. A török államfő a hegyi-karabahi konfliktussal kapcsolatban ugyanakkor azt szorgalmazta, hogy Vlagyimir Putyin orosz elnökkel együtt oldják meg az azeri–örmény területi vitát.

Erdogan a kormányon lévő Igazság és Fejlődés Pártja (AKP) parlamenti frakcióülésén szólalt fel.

A hétfői orosz támadás volt az egyik legnagyobb Idlib tartományban azóta, hogy márciusban a Bassár el-Aszad szíriai elnök rendszerét támogató Oroszország és az ellenzék oldalán álló Törökország tűzszünetet hirdetett, véget vetve a szíriai kormányerők offenzívájának, amelyet egy éve az északnyugati térség visszafoglalásáért indított.

Az orosz légi csapások előtt mindössze néhány nappal a török csapatok megkezdtek a kivonulást egy kulcsfontosságú megfigyelőpontról az Idlibbel szomszédos Hama tartományban.

Erdogan a szerdai beszédében a fősodratú török média szerint egy újabb szíriai hadműveletre is jelzést adott, vélhetően az ország északkeleti részén.

A politikai szerint „minden ígéret ellenére” egyre csak nő a terroristák jelenléte és Törökország ellen irányuló fenyegetése azokon a szíriai területeken, amelyek nem török ellenőrzés alatt állnak a határ túloldalán. Erdogan leszögezte: ha nem vonul vissza az összes terrorista Szíriában az Ankara által meghatározott vonal mögé, „Törökország jogos indokkal rendelkezik ahhoz, hogy beavatkozzon, míhelyt szükségét érzi”.

A török államfő valószínűleg az északkelet-szíriai helyzetre gondolt, miután tavaly októberben a Béke Forrása fedőnevű

török hadművelet végén egy török-orosz tűzszüneti megállapodás értelmében az Ankara által terrorszervezetnek tartott Népvédelmi Egységek (YPG) nevű kurd milícianak ki kellett vonulnia a török határ melletti 30 kilométeres sávból. A török-szíriai határ őrizetét a török hadműveleti területen kívül a szíriai kormányerők egységei vették át, a török vezeték azonban az eltelt egy évben is többször kifogásolta, hogy szerinte az YPG csak részben hajtott végre a csapatkivonásokat.

Erdogan hangzott: Törökország ereje elég ahhoz, hogy minden terrorszervezettől „megtisztítsa” Szíriát. Rámutatott: egyetlen céljuk, hogy saját biztonságukat garantálják, valamint, hogy békét és jólétet teremtsenek Szíria népe számára. „Senkinek a földjére és köulajára nem vetettünk szemet” – húzta alá.

A török elnök kifejtette: „ideje, hogy ez az ősi földrajzi térség, amely egy évszázada az imperialisták játszóterévé vált, kiszabaduljon a présből, amelybe beletuszkolták”. Erdogan reményét fejezte ki, hogy Törökország lesz ennek a szabadulásnak a legnagyobb elősegítője. „Ezért viselkedünk úgy, ahogy, a Szíriát feldaraboló erőfeszítésekkel szemben” – zárta gondolatmenetét.

Erdogan felszólalásában kitért a Vlagyimir Putyin orosz elnökkel folytatott keddi telefonbeszélgetésére is, amely során – elmondása szerint – az Azerbajdzsán és Örményország közötti feszülő, hegyi-karabahi vita lezárását sürgette. A török államfő azt javasolta Putyinnak, hogy együtt oldják meg a kérdést, Ankara az azeri féllel, Moszkva pedig az örményrel egyeztessen.

A vitatott hovatartozású Hegyi-Karabahban a harcok szeptember 27-én újultak ki. Jereván és Baku orosz, illetve nemzeti közvetítéssel már háromszor is tűzszünetről állapodott meg, de a fegyverek így sem hallgattak el.

A többségében örmények lakta Hegyi-Karabah hovatartozása régóta vita tárgya. (MTI)

Ország – világ

8091 cég függesztette fel tevékenységét

Az Országos Cégbíróság (ONRC) adatai szerint az idei év első kilenc hónapjában 8091 cég függesztette fel tevékenységét Romániában, ami 25,44%-os csökkenést jelent a tavalyi év ugyanezen időszakához mérten. A legtöbb cég Bukarestben függesztette fel a tevékenységét január és szeptember között (834, ez 21,76%-kal kevesebb az előző év azonos időszakához képest), ezt követi Kolozs megye (528 vállalat, -5,38%), Konstanca megye (389, -18,79%) és Bihar megye (380, -28,57%). A lista másik végén Ialomița megye (28 cég függesztette fel tevékenységét, ami -34,88%-kal kevesebb, mint tavaly), Giurgiu megye (57, -52,89%) és Gorj megye (52, -52,73%) áll. A cégbíróság adatai szerint a jelzett időszakban egyetlen megyében sem nőtt a tevékenységüket felfüggesztett cégek száma tavalyhoz képest. (Agerpres)

Második helyezett

Románia a második helyet foglalja el Bulgária után az Európai Unióban a legalacsonyabb üzemanyagárak tekintetében – mutatnak rá az Európai Bizottság kiadványában, az Oil Bulletinben közölt adatok. Október 19-étől kezdődően az országban egy liter benzin ára átlagban 0,934 euró, míg az uniós átlag literenként 1,265 euró. Az EU országai közül Bulgáriában a legolcsóbb a benzin, literenkénti átlagára 0,897 euró, Dániában pedig a legdrágább, 1,458 euró/liter. A következő legmagasabb ár az olaszországi (1,389 euró/liter) és a svédországi (1,362 euró/liter). A gázolaj esetében hasonló a helyzet. Romániában a gázolaj literenkénti ára 0,906 euró, az uniós átlagár pedig 1,105 euró/liter. A bolgárok fizetnek a legkevesebbet a gázolajért, literenként 0,866 eurót, a legtöbbet pedig a svédek (literenként 1,341 eurót), a belgák (1,269 eurót) és az olaszok (1,260 eurót). A fenti értékek fogyasztói árak, minden adót és illetéket tartalmaznak. A kiadvány szerint Románia részéről a gazdasági minisztérium szolgáltatotta az adatokat. (Agerpres)

Jogerős Temesvár polgármesterének mandátuma

Jogerősen érvényessé nyilvánította a törvényszék Dominic Fritz, Temesvár megválasztott polgármestere mandátumát. Dominic Fritz a Facebookon közölte: a prefektus már tájékoztatta, hogy október 30-án iktatják hivatalába. Hozzátette: a Temes megyei törvényszék elutasította a polgármesteri mandátumának érvényesítésére vonatkozó döntés ellen benyújtott három keresetet, amelyeket arra alapoztak, hogy összeférhetetlenség lenne európai állampolgársága és polgármester-jelöltségre való joga között. Ugyanakkor az alkotmányossági kifogás emelésére vonatkozó kérést is elutasították. Úgy vélekedett: a bírák döntése nemcsak a saját személyes győzelme, hanem a temesváriaké is, akik egy európai állampolgárra adták szavazatukat. (Agerpres)

6,36 százalékos államháztartási hiány

Az idei első kilenc hónapban 62,27 milliárd lej volt az államháztartási hiány, ami a bruttó hazai termék (GDP) 6,36 százaléka – közölte kedden a pénzügyminisztérium. Florin Cițu pénzügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy a hiány fele adódott abból, hogy kedvezmények formájában segítettek a cégeket, beruházásokat hajtottak végre, illetve más rendkívüli kiadások is terhelték az államháztartást a koronavírus-járvány miatt. A bevételek elérték a 227,72 milliárd lejt, ami 0,4 százalékkal maradt el a tavalyi azonos időszakban az államháztartásba befolyt összegtől, míg a kiadások 15,4 százalékkal, 294,99 milliárd lejre nőttek. A személyzeti kiadások 6,5 százalékkal, 80,99 milliárd lejre emelkedtek, a szolgáltatásokra és javakra 12,7 százalékkal, 39,61 milliárd lejre többet fordítottak, míg a szociális juttatások 22,9 százalékkal, 104 milliárd lejre nőttek. Ez utóbbiak tartalmazzák az idén szeptemberben végrehajtott 14 százalékos nyugdíjemelés hatását is. A kormány az idén 3,8 százalékos gazdasági visszaesés mellett 8,6 százalékos GDP-arányos államháztartási hiányra számít. (MTI)

Ahol az egészségügy nem prioritás

(Folytatás az 1. oldalról)

az innovatív terápiákhoz, gyógyszerrehez. Időnként – most is – elhangzik a bűvös szó: reformra van szükség. Aztán tovább tákolják a 95-ös egészségügyi törvényt, amely már több mint ezer módosítással szinte követhetetlenül szövevényessé vált. Néhány jó és hasznos jogszabálymódosítás volt ugyan, de alapjaiban nem változtattak a rendszeren, a magán-egészségbiztosítók még mindig nem kaptak zöld utat.

Ilyen körülmények között tényleg nagy kihívás megküzdeni a világvárossal, a gyorsuló ütemben terjedő fertőzéssel. A járványügyi szakemberek aggódnak, hogy rövid időn belül válságosra fordulhat a helyzet a kórházakban. Ahogy mondta Raed Arafat: teljesítőképessége felső határához közelít az egészségügyi ellátórendszer, működését lassan a katasztrófhelyzetek logikájához kell igazítani. Mindezekért ki tehető felelősség? És mit tesznek az utolsó száz méteren, mielőtt Raed Arafat jóslata bekövetkezik, hogy jó irányba változzon a helyzet?

Oktatási minisztérium: 3393 tanintézetben zajlik kizárólag online az oktatás

A megyei tanfelügyelőségek által szerda délig közölt adatok értelmében az ország 9304 tanintézményében a zöld forgatókönyv szerint, azaz személyes jelenléttel zajlik a tanítás, 4959-ben a sárga forgatókönyv szerinti, azaz hibrid oktatás folyik, 3393 tanintézetben pedig a piros forgatókönyv alapján, kizárólag online oktatják a tanulókat.

A szaktárca megjegyzi, hogy 385 iskolában a tanulók és tanárok körében jegyzett koronavírusos megbetegedések indokolják a digitális tanrendet, 3008 tanintézetben pedig részben a településen regisztrált magas esetszám, részben pedig javítási munkálatok miatt tértek át az online oktatásra.

A minisztérium hangsúlyozza, hogy az iskolák igazgatótanácsa egyrészt a járványhelyzet alakulása, másrészt a tanintézet infrastruktúrája és a rendelkezésre álló erőforrások függvényében tesz javaslatot az alkalmazandó forgatókönyvre, illetve ennek esetleges módosítására.

Fotó: Nagy Tibor

Az oktatási és az egészségügyi

miniszter közös rendelete értelmében a forgatókönyv kiválasztásakor a fő járványügyi szempont az adott településen az előző 14 nap jegyzett új megbetegedések számának összege ezer lakosra vetítve. (Agerpres)

A világjárvány nem gátolja a világítást

Fotó: Nagy Tibor

Marosvásárhelyen az ortodox, a katolikus és a protestáns vallású keresztények október 31-én, november 1-jén megemlékezhetnek halottaikról, azonban a Covid-19 terjedésének megfékezése érdekében hozott jogszabályok által előírt feltételek mellett. Marosvásárhely megyei jogú város polgármestere, Soós Zoltán elővigyázatosságra és a szabályok betartására kéri a lakosságot.

Oktober 31-én, november 1-jén tartják Erdély-szerte hagyományosan az ortodox, a katolikus és

a protestáns vallású keresztények a halottak napját (mindenszentek ünnepét). A marosvásárhelyieket arra kérjük, az elmúlt évekhez hasonlóan menjenek ki a temetőbe megemlékezni, de legyenek elővigyázatosak, óvatosak. A városvezetés a fizikai távolság betartását, a védőmaszk viselését, valamint kézfertőtlenítő használatát kéri a lakosságtól.

Marosvásárhely Polgármesteri Hivatala, bel- és külkapcsolati osztály

Utazási tájékoztató kalandvágyóknak

Barátom meséli, hogy borzalmas a vonatközlekedés. Igaz, tudom, nem újdonság. Például, amikor még lehetett kevés kivétellel Pestről hazajönni – tehát odaától a gyermekektől –, visszatérni az otthonba, amelyet valami makacsság miatt nem akarunk elhagyni – nevezheted persze gyávaságnak és konformizmusnak is, édesmindegy végeredményben, minek álcázod honmaradásodat –, szóval hazajönni Vásárhelyre vonattal kész kinszenvedés és megaláztatás. Mert mi az ország közepében vagyunk, és ezernyi rokoni szállal kötődünk a másik haza embereihez, véreinkhez. Itt rengeteg magyar él még mindig. Ilyen vagy olyan történelmi-szociológiai meg (nem) határozható okokból akik ma, ebben a szomorú és szigorú járványos időben mégis útra mernek, tudnak lehetségesen kelni, de a repülőjáratokat érdeklődés hiányában (!?) felfüggesztették, a gépkocsútt macerás már egy bizonyos életkoron túl, hogy ne mondjuk, életveszélyes – elsősorban a léftartósságú érzékszervek meglátsulása és romlandósága okából, akkor marad a vonat.

A jó (vagy inkább rossz) öreg vonat. Ahol nem mindenki visel maszkot a polgári szabadságjogok nevében; ahol a kalauz titokban vagy nyíltan – mert ő a hatóság; cigarettázik; ahová a protekciósok, a notórius lógók, az ilyen-olyan ingázók jegy nél-

kül szállnak fel; a kalauz már csak legyint, fél az erőszaktól, az erős szagtól; a vasúti rendőrség, ha van ilyen egyáltalán – nem működik, láthatatlan; ahol az illemhely illetlen, a budik a babiloniak óta nem voltak kitisztítva, ahol a zsúfoltság a szokott utazási forma stb.

Ja, volna még az autóbusz, amely szintén nehezen berendezhető távolságtartásra, ráadásul a sofőri önkény és a tahótság fokmérője, kietlen pusztaságban, primitív pusztai betyársárdákban, összekacsintási alapon félórakkal-óránnyi idővel hosszabbítja meg az amúgy is kínos és kényelmetlen utazást. A buszon szerethető be viszonylag kellemetlen körülmények között az aranyeres bántalmak egy bizonyos tünetköre.

És akkor az alapvonat, ami ma már csak egy járatra szűkül – ha jól értem – szülővárosomból a magyarok megosztott fővárosába – (Te mire gondoltál? Én a Dunára – abból még nem lehet semmi baj), nem közvetlen. Átszállásos. Ugyanolyan betűvel kezdődik, mint az átkos, átkozott, átkodott, álságos, (h)ábtborzongató.

Szóval az alapzúg Kolozsvárig működik. Itt leszállnak a szerencsések – még ezeknél is kegyeltebbjei a sorsnak, akik csak Nagy-

váradig veszik igénybe a százötven éves tömegközlekedési villanyosított gőzös vontatta szerelvényt. És leszállnak azok is, akik a valamikori székelő fővárosba vagy környékére kénytelenek továbbutazni, mert lakhelyük még mindig ez a város. A CFR és MÁV egymással egyeztetve nemi tevékenységet gyakorol ki a vásárhelyi identitású utasokra. Hiába: mellékvonal, mellékhelység, mellékes közönség. Szárnyaszegettek – a szárnyvonalon. Kolozsvártól Kocsárdig – már Dsida

Jenő idejében is maga volt az utóbbi hely a koncentrált nyomor és borzadály – még utazik egy gyorsal vagy

sebesvonattal, amely Brassón át a fővárosig fut. Am aki tényleg Vásárhelyre tart, az most cókmozkjaival, rátukmált retyerutyájával ismételtlen át- és leszállásra kényszerül, mert vagy felröppen a pillanatokon belül érkező, magas lépcsős galac-temesvári gyorsra. A peron a tengerszint alatt kezdődik, a megemelt részeken a vonat nem lassít, csupán attól távolabb, a holttengeri járdáknál válik nehezen vagy egyáltalán megközelíthetővé, itt kezdődnek a nyolc napon túl gyógyuló sebesülések, vérömlenyek, végtagficamok, rettenetes derékfájások, melyek a vonatmászás (ostromlétra nincs) egyenes következményei, ortopéd klinikák (magán- és állami kezelőközpontok) válnak frekvenciálttá a bátor volt utasok révén.

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

Rekordszámú koronavírusos megbetegedés

A legutóbbi tájékoztatás óta 5343 új koronavírusos megbetegedést igazoltak 36.815 teszt eredményének feldolgozás nyomán – közölte szerdán a Stratégiai Kommunikációs Törzs (GCS). A GCS szerint olyan személyekről van szó, akiknek korábban nem volt pozitív teszteredményük.

A járvány eleje óta összesen 222.559 személynél igazolták a koronavírus-fertőzést Romániában, és 159.855 személyt nyilvánítottak gyógyultnak. Ez ideig 3.133.809 koronavírusteszt eredményét dolgozták fel az országban. Ezek közül 36.815-öt az elmúlt 24 órában végeztek el, 22.641-et az esetmeghatározás és az orvosi protokoll alapján, 14.174-et pedig kérésre. A GCS legutóbbi tájékoztatása óta jelentették 468 teszt eredményét is, amelyeket korábban, nem az elmúlt 24 órában dolgoztak fel. Szerdán 10.934 személyt kezeltek kórházban Covid-19-cel, 861 személy szorult intenzív terápiás ellátásra, 27.280 igazoltan koronavírus-fertőzött volt otthoni, 9931 pedig intézményi elkülönítésben, ugyanakkor 50.565 személy volt házi, 52 intéz-

ményes karanténban. Az elmúlt 24 órában 107, koronavírusos diagnosztizált személy haláláról érkezett jelentés, ezzel a számmal ismét megdőlt a napi rekord. Ezzel 6681-re emelkedett a vírussal összefüggésbe hozható halálos esetek száma.

A 107 elhalálozott személy közül 100 más betegségben is szenvedett, egyiküknek nem voltak társbetegségei, hat esetében még nem jelentettek más betegséget.

Továbbra is Bukarestben (744), valamint Kolozs (356), Temes (318), Iași (267) és Bihar (216) megyében igazolták a legtöbb új esetet az elmúlt 24 órában.

A legkevesebb új megbetegedést Călărași (13), Tulcea (20) és Brăila (29) megyében regisztrálták. (Agerpres)

Maros megyében közel 200 új megbetegedés

Az előző naphoz képest Maros megyében 191 új megbetegedést regisztráltak, szerdán 315 igazolt koronavírusos beteget kezeltek kórházban, 94 személyt fertőzés gyanújával utaltak be. Eddig összesen 180 Covid-19-fertőzött beteg hunyt el a megye kórházaiban.

Feltérképezi a hátrányos helyzetű iskolákat a tanügyminisztérium

A felmérés a 2021–2027-es pénzügyi ütemtervben szereplő projektek és anyagi források szétosztásához, valamint a kormány által irányított beavatkozásokhoz szolgál majd útmutatóként.

A tanügyminisztérium közleménye szerint Monica Anisie tárcavezető arra kérte a témában érintett szervezeteket, hogy vegyenek részt a kezdeményezés megvalósításában.

A terv szerint listát készítenek az egyes iskolák specifikus gondjairól az infrastruktúrában megmutató hiányosságoktól kezdve (mint például a mosdók vagy az ivóvíz hiánya) az oktatás minőségéig. Ennek a térképnek az alapján fogják kidolgozni a projekteket és szétosztani a támogatásokat a következő hét évben – olvasható a közleményben.

Az első megbeszélést pénteken tartják az UNICEF, az Európa Tanács, a Bukaresti Egyetem, az Országos Statisztikai Hivatal és a Közösségfejlesztési Ügynökség képviselőinek részvételével. (Agerpres)

Ha a galacira már nem férnél fel különféle hátrányok folyamánként, akkor marad a klasszikus, a költők által megénekelte, a diákkortól változatlan állagú, szagú és **lelombozó** hangulatú váróterem, míg megérkezik a hajnali munkásvonat, amely döcögve halad, minden állomáson, megállóhelyen (halta) és feltételes körtefánál megáll, úgyhogy mire megérkezel – enyhén szólva sokkos állapotban –, van miről mesélned maradékidnád, szomszédaidnak, a kétméteres távolságban álló közveidlen sorban rostokoló társadnak, míg bejuttok a csak egy személyt fogadó kisboltba, ahol a vásárlókon kívül ott kedélyeskednek a környék nyugdíjasai, akik e boltban fizetik be a víz-, gáz-, villany- és a félelem bérét. (Mert idegenkednek, ismeretlen előttük, eszközhiányos a háztartásuk, még senki nem mutatta meg nekik az online számlarendezés fortélyait.)

Ja, és szinte elfelejtettem mondani, időmegtakarítás okán (!!) a szóban forgó és vándorszorgó, sokszor váltó vonatok kora este indulnak és kora hajnalban érkeznek meg az egykori Gr. Mikó Imre térre. (Mikó ui. az erdélyi vasúti közlekedés nagy úttörője és megálmodója volt. Manapság inkább csak rémálmai lehetnének.) Az állomások kivilágítatlanok.

Régen tudom – ha megírtam volna már, akkor megbocsáss, figyelmes olvasóm –, Budapest egyenlő távolságra fekszik Los Angeles-től és Marosvásárhelytől. Innen is, onnan is 12-13 óra az utazás. Eszköze válogatja.

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Kihirdetésre vár a diabétesztörvény

Megelőzni és késleltetni a betegséget

A cukorbetegség (diabétesz) megelőzésére, a betegségre való hajlam korai felismerésére alkottak törvényt az RMDSZ szakpolitikusi, dr. László Attila szenátor és dr. Vass Levente, az RMDSZ Maros megyei parlamenti képviselője. A jogszabályt, amely előírja a diabétesz országos megelőzési programjának, valamint a cukorbetegség országos regiszterének a kidolgozását, a törvényhozás mindkét háza elfogadta, és államfői kihirdetésre vár.

Bodolai Gyöngyi

– **Miért tartották fontosnak a törvényt kidolgozását, honnan érkezett a javaslat?** – kérdeztük dr. Vass Levente szakpolitikust, a képviselőház egészségügyi szakbizottságának titkárát.

– Az elmúlt négy évben a szenátusban és a képviselőházban folytatott egészségügyi szakbizottsági munka során hét olyan törvényt írtam, amelyek egy valós problémának a pontos megoldására vonatkoznak. Nagy elégtétel, hogy valamennyi átment mindkét ház egészségügyi bizottságán és plénumán is.

dr. Vass Levente

A cukorbetegségre vonatkozó jogszabályt a betegekkel foglalkozó civil szervezetek, a szakma képviselői, orvosok, a beszállító és a gyógyszergyártó cégek, valamint a szakminisztérium kezdeményezésére alkottuk meg. Dr. László Attila, a szenátus egészségügyi szakbizottságának RMDSZ-es elnöke és dr. Florin Buicu, a képviselőház szakbizottságának szociáldemokrata elnöke országrészt vállalt abban, hogy a jogszabályt, amelyen többen dolgoztunk, és 2020-ban a 250. be-

jegyzett törvénytervezet volt a parlamentben, nagyon gyorsan átvityük mindkét házban, és egyöntetű támogatással kihirdetésre kerülhessen.

A most elfogadott törvény egy sok szövődéssel járó betegség kialakulásának a megelőzését, a kockázati tényezők azonosítását és csökkentését, a korai felismerést, a kezeléséhez szükséges szakorvosi felügyeletet, a segédeszközök és gyógyszerek biztosítását, a betegek követését (az egészségügyi törvényen kívül) egy külön jogszabály segítségével próbálja megoldani.

Első része általános érvényű, és meghatározza az egészséges életmód mutatóit: egészséges étkezés, a kornak megfelelő rendszeres mozgás, az alvás és ébrenlét közötti helyes arány betartása, a szexuális élet egészsége, valamint a kockázati tényezőknek a kiküszöbölése (a dohány, alkohol, kábítószeres használata, a túlzott édesség és zsíros ételek fogyasztása, az öngyógy-szerelés, a stressz). Külön cikkely írja elő az egészségi állapot rendszeres ellenőrzésének a szükségességét.

A törvény megfogalmazza a diabétesz országos megelőzési programjának a lebonyolítását az országos és a megyei egészségügyi bizottsági pénztárak, a helyhatóságok feladatait kijelölve. Előírja, hogy a

családorvosoknak évente felmérést kell készíteniük, vagy a meglévő felfrissíteniük arról, hogy a listájukon lévő személyek életében, környezetében milyen kockázati tényezők vannak jelen, amiből a cukorbetegség vagy más bántalmak megjelenésére lehet számítani, és ha fennáll a betegség, milyen további kivizsgálásra, ellátásra van szükségük. Ezt a szolgáltatást a családorvos által kiállított számla alapján az egészségbiztosító finanszírozza. Ugyanakkor szkeptikus vagyok azzal kapcsolatban, hogy vállalják-e, el tudják-e végezni a családorvosok, hiszen ma is túl van terhelve a rendszer, és a következő négy évben, amire az országos prevenció programot ki kellene dolgozni, a jelenleg aktív családorvosok 30 százaléka nyugdíjba megy.

– **És nincsen elegendő utánpótlás...**

– A törvény egy ideális állapotot tükröz, és szakpolitikusként, képviselőként azt látom, hogy egy jó példája annak, hogy a parlament képes egy jó törvényt megalkotni a szakmával együtt, de nem tudja helyettesíteni a minisztérium és a biztosítási pénztár hiányos tevékenységét, és nehezen lesz alkalmazható éppen azon problémák miatt, amelyekért a törvényt meg kellett alkotnunk.

– **Melyek azok az alapvető problémák, amelyeket rendez a jogszabály?**

– A cukorbetegség előfordulása a felnőtt lakosság körében 11,6 százalék, ebből 70 százalékot már súlyos formában ismernek fel. A betegek ellátása, hogy egészségi állapotuk kompatibilis legyen az élettel, és ne romoljon rohamosan, rendkívül költséges a megelőzés pénzigényéhez képest. Körülbelül 832.000 bejegyzett cukorbeteg van Romániában. A feltételezések sze-

rint ez csupán a 40 százaléka azoknak, akik e betegségben szenvednek, a többi 60 százalék nem szerepel a hivatalos nyilvántartásban, így a valós szám több mint 1,7 millió, ami a törvény szükségességét és fontosságát igazolja. Megalkotásával próbálunk világos keretet szabni, ha egyelőre idealisztikus körülmények között is, megfogalmazva, hogy mire lenne szükség, mit kellene tenni az egészségügyi minisztérium, az egészségbiztosítási pénztár és a közoktatási minisztérium által irányított területeken az egészséges életmódra való nevelés, a betegség korai felismerése és kezelése terén. A törvény szabályozza, hogy azok a civil szervezetek is, amelyek eddig önkéntes alapon tevékenykedtek a cukorbeteg érdekeiben, egyenlő partnerekként kerülhetnek be a diabétesz elleni összefogásba, továbbá azt is, hogy az önkormányzatok és a magánszféra hogyan vehet részt a megelőzésben és a gyógyításban.

– **A jogszabályt olvasva eszményi kép bontakozik ki a diabétesz megelőzése, kórismézése és a betegek kezelése terén, a jelenlegi helyzet ismeretében azonban kétségeink támadhatnak, hogy mindez megvalósítható lesz-e a közeljövőben. Mi erről a törvényalkotók véleménye?**

– Az előírások között vannak olyanok, amelyek a jelenlegi romániai körülmények között csak távlatokban ültethetők életbe. A vonatkozó cikkek viszont stabil, kiszámítható lehetőségként adókedvezményeket, a megelőzésre fordított költségeknek a profitból való leírhatóságát is engedélyezik a cégeknek. Világosan leszögezzük, hogy a civil szervezetek önkéntesek, akik eddig az övodákban, iskolákban

(Folytatás a 8. oldalon)

Újabb terhek, újabb fenyegetés

(Folytatás az 1. oldalról)

Másrészt a családorvosi rendelők az egészségbiztosítási pénztárral megkötött keretszerződés alapján dolgoznak, amelyet az orvosokat képviselő szervezetek és az EBP közötti egyeztetések nyomán dolgoztak ki, és kormányhatározat szentesített. Ebbe a szerződésbe nem szólhat bele erőszakosan sem a miniszterelnök, sem a szaktárca, sem annak tanácsosai, továbbá erkölcsstelen és törvénytelen figyelmen kívül hagyni az orvosok véleményét.

Bár a rendelet előírja, hogy a tünetmentes fertőzöttek otthon maradnak vér- és képalkotó vizsgálatok nélkül, nem tisztázza, hogyan kell kezelni a tünet nélküli páciens, akinek egyéb krónikus betegségei is vannak, ami súlyos következményekhez vezethet, amiért a családorvosok és a páciensek lesznek a bűnösök.

„Ami történik, a tisztelet hiánya a romániai orvostársadalom egynekedét képezi, és az utolsó fél évben elfelejtett családorvosok iránt, akiket most felfedeztek, hogy újabb terheket rakjanak a vállukra, és újabb büntetéseket helyezzenek kilátásba.

Továbbra is a pácienseink mellett leszünk, és ellátjuk őket, ahogy eljártunk a járvány kezdete óta, de ahhoz, hogy megtehesük, nagyobb figyelemre, támogatásra van szükségünk” – olvasható a Családorvosok Országos Egyesületének a közleményében.

A sürgősségi kormányrendelet kapcsán marosvásárhelyi családorvosokat is megkérdeztünk:

Nevetséges összegért köteleznek

Bálint Agnes főorvos, családorvos: – Mivel eddig is követni kellett az új koronavírussal fertőzött személyeket, akik a családorvos segítségét kérték, miért kell megalázó módon kötelezni erre a háziorvosokat?

Rendszeresen felhívtam azokat, akik jelezték, hogy gond van, de a 14 napos követésért 105 lejt adni? Töröljék el a felső határát annak, hogy óránként hány vizsgálatot végezhetünk, és az egészségbiztosítási pénztár fizesse ki a távkonzultációkat, akkor is, ha szombaton és vasárnap kéri a segítségünket, amit be sem írhatunk, mivel a hét vége nem számít munkanapnak.

Például gyógyszert is csak a megszabott rendelési időben írhatunk fel. Ha valakinek a hét végére rosszabbodik az állapota, és a gyógyszertárban nem szolgálják ki recept nélkül, akkor csak egy költségtérítést vényt írhatunk fel, amiért mi nem kapunk semmit, a betegnek pedig fizetnie kell a gyógyszerért. Miért nem teszik lehetővé, hogy szükség esetén ártalmatlanított vagy ingyenes receptet írassunk fel a konzultációs időn kívül is, ha már felvesszük a telefont?

Senki sem tájékoztatta a családorvosokat, hogy milyen kezelési útmutatót kell követniük a különböző súlyosságú esetekben. Nem tájékoztattak arról sem, hogy a fertőzés gyanús személyt hányas oxigénszaturáció (véroxigénszint) esetében kell beküldeni a kórházba. Van olyan páciens, akinek van saját pulzoximétere, de az is előfordult, hogy a sajátomat küldtem haza a betegnek. Mi, családorvosok a járvány kitörése óta nem kaptunk támogatást, a saját pénzünkkel kellett fertőtlenítő lámpákkal felszerelnünk a rendelőt, ami akár több ezer euróba is belekerült, miközben a kijárási tilalom idején nem mertek jönni a betegek. Most viszont megindultak, mert sok járóbeteg-szakrendelő továbbra is be van zárva, és a kórházakban sem fogadják a nem sürgősségi eseteket, így kénytelenek vagyunk minden

betegséggel foglalkozni, amivel hozzánk fordulnak a nyilvántartásunkban lévő betegek. Kiszűrjük a súlyos szívrohmákat, a hasi patológiát, követjük a krónikus betegeket, mindehhez a felszerelést nem támogatta senki. Ráadásul köteleznek a tünetmentes Covid-fertőzöttek ellátására is, amire a megígért 105 lejes összeg bosszantóan nevetésges.

Miután megaláztak, kihagytak a Covid-támogatásból, és azt hangoztatják, hogy a családorvos nem dolgozik semmit, akkor lehetnek elvárásai, ha elismerik a munkánk értékét és nem fenyegetnek. Évek óta kimaradtunk a munkánkért járó összeg emeléséből, így a fizetésem jelenleg kisebb, mint a rezidens orvosé.

Konfliktushelyzetek hatalmas bürokráciával

Dr. Finna Judit főorvos, családorvos: – Ahhoz képest, hogy márciustól egyfolytában konzultálunk, a családorvosok 99 százaléka egy napot sem hiányzott. Előfordult, hogy 24 órától 24-et szólt a telefonon, a whatsappon, messengeren, e-mailben stb. érkeztek a kérdések, amelyekre válaszoltunk. Ennek ellenére továbbra is heti öt munkanapra napi 7 órára szól a szerződésünk.

Mivel a járvány kitörése, a korlátozások idején három hónapon át a betegek alig mertek a rendelőbe jönni, és inkább a folyamatos telefonos összeköttetést vették igénybe, a jövedelmünk egyharmaddal csökkent. A Covid-támogatásból is kihagytak bennünket (egy-kétszer kaptam néhány darab – nem doboz! – szájmazskot a biztosítási pénztártól), holott a rendelőre rengeteget kellett költenünk, hogy a járványügyi előírásoknak megfelelően átalakítsuk, biztonságossá tegyük és fenntartsuk. Ezek után kell szembesülnünk a rémálommal, miszerint megszabják,

hogy mit kell tennünk egy olyan szerződés alapján, amelyet ránk akarnak kényszeríteni olyan címen, hogy az orvos hivatástudattal rendelkező, elkötelezett személy. De ki veszi figyelembe a hivatástudatot, amikor valamit kötelező módon be kell szerelni, meg kell vásárolni? – tette fel jogosan fővárosi kollégánknak a kérdést. Azt is elfelejtik, hogy az egészségügyi törvény szerint vállalkozók vagyunk, akik, ha megbetegszenek, az alkalmazottaikat (én például ötlet dolgozom) akkor is el kell tartssuk, mert felelősek vagyunk értük is, akár a családunkért. Azonkívül felelősek vagyunk azért a másfél, kétezer páciensért, akik ellátás nélkül maradnak, ha kiesünk a munkából, mert a kollégák, akiket korábban megkértünk, ilyen körülmények között nem vállalják a helyettesítést.

Már nem érdekel az elmaradt támogatás, de nem gondoltam volna, hogy ezt a megalázást is el kell viselnünk. Egyre gyakrabban csodálkozom magamon, hogy miért folytatom. Éjjel 1 órára kerülök ágyba, miután minden kérdésre próbáltam válaszolni, táblázatokat töltök ki folyamatosan a fertőzött betegekről, leveleket írok a közegészségügyi igazgatóságnak, amelyekre szinte soha, vagy nem világos választ kapunk. Jelenleg 40 felett van azoknak a személyeknek a száma (betegek és karanténban levők), akiket ellenszolgáltatás nélkül követek napi szinten. Egyeseknél lejárt a karantén időszaka, de a közegészségügy nem küldött igazolást, ami alapján törölhetném őket a nyilvántartásból, és kiállíthatnám a beteglapot. Az érintettek elégedetlenségét, akik egy negatív teszt alapján mehetnek vissza a munkahelyükre, a családorvosnak kell elviselnie.

Korábban a beteget addig tartották a kórházban, amíg pozitív volt a tesztje, akár 40 napig is. Azzal, hogy a megszorításokon enyhítettek, a

fertőzöttek száma megemelkedett, és most eszükbe jutottunk. Én a betegekhez is kimennék, ha biztosítanák a feltételeket, a felszerelést, a szállítást, a fertőzött ruha cseréjéhez szükséges helyiségeket, autót. Azokban az országokban, ahol a családorvosokat bevonták a tünetmentes fertőzöttek ellátásába, megteremtették a szükséges feltételeket. A betegeket elláttuk eddig is, az viszont megalázó, hogy 7,50 lejt akarnak adni egy vizsgálatra, amiből adót fizetünk és alkalmazottakat tartunk el. Amit most ránk akarnak erőltetni, egy külön szerződés tárgyat jelentené, ami arra kötelezi a családorvost, hogy 14 napig kövesse a tünetmentes vagy enyhé tünetekkel diagnosztizált fertőzöttet az eddigi munkaidőn kívül is. Ez nem lenne gond, ha világosak lennének az utasítások, és egységes információkat kapnánk. Például már volt olyan eset, hogy a mentős kiabált, mit képezek, végezzem csak a munkám, és menjek ki a köhögő, nehézlégzéses, lázas beteghez, mert az én dolgom. A közegészségügyi igazgatóság többnyire más információkat ad, például olyanokat, mintha ez a kényszerszerződés már életbe lépett volna. Ha nem tudjuk kérni az ingyenes tesztelést, akkor hogyan állítsuk meg a járvány továbbterjedését?

Fáradtak vagyunk és elkeseredettek, úgy érzem, hogy a járványt sokkal könnyebben kezelnék, ha nem terheltek volna olyan feladatokkal, ami a joghézagokból adódóan konfliktushelyzeteket szül, mindez hatalmas bürokráciával övezve. A felelőség meg nagyon nagy, nemcsak azért, mert a betegeknek bármikor nagy gondja lehet, hanem mert a saját egészségünkön keresztül nemcsak a hozzátartozóinkért, hanem a betegeinkért is aggódunk. Ha megbetegszünk, aminek valószínűleg fog jönni az ideje, semmiféle forgatókönyvet nem látok arra nézve, hogy ki fogja átvenni a helyünket a kétezer beteg ellátásában.

Orvosaink emlékezete 2.*

Legendás gyógyítók

Könyvajánló a kötet lektorától

„És aki ott él, mind bölcs orvos a földilakók közt.” (Homérosz: Odüsszeia, 4. ének)

Az orvosi mesterség egyidős az emberiséggel. A fenti idézetben Homérosz (az Odüsszeia 4. énekében) egy egyiptomi gyógyítónő tehetségéről szól. Azt írja, hogy Egyiptom földjén annyi gyógynövény és annyi mérgező növény is terem, hogy aki mindegyiket megismeri, és tudja használni, az kész orvos. Az Odüsszeia 17. énekében Homérosz a közre áldást hozó négy meseret sorában említi a gyógyítást: „a közre hoz áldást:/ mert a jövőndőt mondja, a kórt gyógyítja, vagy épít,/ vagy pedig isteni dalnok...”

Kiss Zsuzsánna, a kötet lektora

Jós, orvos, építőmester és lantos: ők Homérosz szerint négyen a Teremtett világ karbantartói. Mind bizalmi feladatot végeznek: a tisztánlátást, az egyensúlyt, az otthonos biztonságot, a testi-lelki-szellemi összhangot szolgáltatják a világnak.

Hippokratész, aki több mint ötven orvosi könyvet hagyott hátra, szintnek nevezi az orvos tudását. Valóban, a Teremtés rendjével egyezik az egészség őrzése, a megbomlott egészség visszaszerzése! A fájdalom és félelem enyhítése, az élet elmúlása ellen vívott, a végső kimenetelt tekintve nem sikeres, de mégis sürgető és kötelező harc: a gyógyítás szent hivatás volt és marad minden emberi kultúrában.

A magyar nyelvben nemcsak az egészség szó tartalmaz utalást a tökéletességre, a mindenségre, az egészre, hanem orvos szavunk eredete is hasonlóan izgalmas. Világos, hogy a szóvégi -s foglalkozásképző, ám a szóöt bizonytalan eredetű. Az 1131-ben már létezőt urvo-urvo alapszavunk származhat a finnugor arpa, arvan: sors, varázsvessző szavakból vagy az ótörök oru: betegség szóból is. Ugyanakkor hasonló hangzású az ujjur arviscsi: varázsló, az orosz vracs: orvos, illetve a bolgár vracs: varázsló szó is.

Akkor tehát a jó orvos tudós is, varázsló is? Az i. e. 1. századi hellén orvostól, Aszklépiadészől – akinek jelszava ez volt: gyorsan, biztosan és a betegre nézve kellemesen – Szentgyörgyi Albertig, és ma a legújabb járványhelyzet kezeléséig mindent tudnia kell, de amikor a beteg mellett áll, akkor mégsem csak a tudására és tapasztalatára van szüksége, hanem sokkal többre, emberismeretre, leleményességre, lélekjelenlétre, mert önmagára van utalva, hogy egy válságos állapotú beteg sorsát miképpen segítse a gyógyulás irányába. Ilyen értelemben a varázsláshoz is értenie kell.

Bizonyára nincs is olyan marosvásárhelyi ember, aki ne tudna kapásból elmesélni pár kerek történetet városunk legendás orvosai-

ról. Mindannyian örizzük, fényesen vagy fakón, emlékképeit egy-egy betegségnek és gyógyulásnak, műtétnek, kórházba futásnak, orvosi vizsgálatnak. Mind emlékszünk azokra a lázas pillanatokra, amikor a fehér, a zöld köpeny látványa gombócokat dobált a torkunkba, de aztán, emlékszünk, egyszer csak enyhült a szorítás, mert valahogy az orvos megváltozott, avagy minket változtatott meg: s már akkor nem is volt olyan rossz betegnek lenni, mert megindult a gyógyulás...

Tudjuk, az orvosi vizsgálat egyik első lépése a kórelőzmények figyelembevétele. Biztos diagnózis csak az anamnézis birtokában állítható fel. Az anamnézis görög szó, visszaemlékezést jelent. A visszaemlékezés büve-reje vezérelte könyvünk szerzőit is. Csekme Márta a református, majd a katolikus orvos elődjei életútját kutatta fel, Péterffy Attila az elhunyt orvosok sírjáról készített vázlatos fényképeket, Péterffy Árpád történelmi bevezető tanulmányokkal róta le tiszteletét az erdélyi kisebbségi lét, illetve az orvossors hősei előtt. Igaz, Marosvásárhely még nem termett Nobel-díjas orvost, de számtalan elhivatott gyógyító és hírneves szaktekintély élt és dolgozott itt, zivataros századokban, nehéz és még nehezebb körülmények között, szépen, igaz emberséggel.

A most megjelenő orvosalbum által fellelt legkorábbi katolikus orvosunk *Zágoni Gábor*: 1725-ben Székelyudvarhelyen született, Bécsben és Utrechtben tanulta az orvostudományt. Nagyszébenben telepedett le, Mária Terézia parancsára Herkulesfürdő gyógyvizét vegyelemmezte. Gyéresszentkirályon a Thoroczkai gróf udvari orvosa volt, majd 1779-ben Marosvásárhelyre költözött. Itt esőben-hóban is látogatta sok betegét. Ahogy Gyöngyösi János újtordai református pap örökítette meg versében: Zágoni doktor „a sírtól másokat megfordított, magának az által sírt nyitott”. Könyveit városunk református kollégiumára, pénzét megosztva a vásárhelyi, az udvarhelyi és a nagyenyedi kollégiumra hagyta.

Kérii Kathonay István a méltatlanul kismizmizett zseninek, Bolyai Jánosnak volt kezelőorvosa.

Schmidt Béla Felsőtelkesen született Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az orvosi egyetemet Bécsben, Budapesten, majd Kolozsváron végezte. Az első világháború alatt kórházba átrendezett iskolákban gyógyította a sebesülteket. A marosvásárhelyi Állami Kórház igazgatója lett,

aztán a Szentgyörgy utcai kórházunk igazgatója 1915-től 1931-ig. 1940-től a Járványkórházat is ő vezeti. Emellett negyven éven át a Katolikus Főgimnázium iskolaorvosa és egészségintanára. De a Kemény Zsigmond Társaságnak is tagja, a Magyar Népegészségügyi Szemle kiadója, az Orvosi Lap egyik alapító szerkesztője. A kisebbségi orvosok helyzetével kapcsolatban is közölt írásokat. 1943-tól mindmáig a mi katolikus temetőnkben nyugszik.

A nyitrai születésű *Vendég Vince* a pécsi Fül-orr-gégészeti Klinikáról előbb Nagyváradra, majd Kolozsvárra került, aztán 1945-ben az egyetemmel együtt költözött Marosvásárhelyre. Városunkban tanított, 25 évig vezette a fül-orr-gégészeti katedrát, és 19 éven át vezette a víruskutató labort. Szakcikkeit, egyetemi jegyzeteit elismerés övezte.

Dóczy Pál, aki Budapesten volt gyakornok orvos, szintén a költözni kényszerült egyetemmel érkezett Vásárhelyre. Klinikavezető, konzultáns egyetemi tanár volt évtizedeken át, tankönyvei és tanulmányai jelentek meg Erdély három bevett nyelvén. Nemcsak a szakmát tanította, hanem általános műveltséget is közvetített.

Mint ahogy *Csiley József* is nemcsak kiváló gyermekgyógyász, kutató főorvos és előadótanár volt fél évszázadon át, hanem értő zenerajongó, örökös koncertlátogató.

Vagy ahogy *Kerek István*, aki klinikavezető, kutató, oktató, tudományos és közéleti társaságok vezetőségi tagja volt egy személyben, és hittudományi főiskolát is végzett.

Vagy ahogy *Fráncu János* a maga csendes, udvarias józanságával Kemény Zsigmondért és William Faulknerért rajongott.

Vendégek és Vásárhely szülöttei, nevesek és kevésbé híresek: a mi orvosaink. Az élet hősi katonái. Az energiamegmaradás öröknek hitt láncolatában erős, fényes szemek. Akik, ha elmentek is, itt maradtak. Mint *kibédi és kissolymosi Gyergyay Ferenc Pál*, *Maros Tibor* vagy mint *Niszl László*, aki nem ment „ki”, csak többekkel együtt alapított egy magánklinikát, ahol alig volt már életideje gyógyítani...

Ha kitekintünk lokálpatriotizmusunk megtartó bűvös gyűrűjéből, hasonlóan példázatos és színes orvosi életutakra máshol is bukkanunk. 1914-ben magyar orvosnak ítélték oda a Nobel-díjat, aki csak két évvel később értesült e tényről. *Bárány Róbert* orosz hadifogságban volt, amikor fülészeti felfedezései miatt a Nobel-díjra érdemesült. Akit aztán bécsi kollegái nem fogadtak vissza a klinikára, ahol addig tevékenykedett... Eszünkbe juthat a nagyszalontai születésű *Földi János*, aki Linné első magyar fordítója, a debreceni természettudósok körének központi tagja és Csokonai Vitéz Mihály barátja volt, de minden tudásával sem menthette meg a szegény poétát a korai haláltól. És ott van

Augustini ab Hortis Keresztély, aki Bázelen szerzett orvosi oklevelet 1620-ban, majd 1630 táján feltalálta a kárpáti borókafehér olajából készített gyógyhatású bedörzsölőt, el is nevezte Balsamum Hungaricumnak, s e szerrel kezelte sikeresen II. Ferdinándot...

Aztán *Lenhossék József*, aki a Bach-korban többször intést kapott, mert anatómiai előadásain a latin helyett sokszor a magyar nyelvet használta Pest-Budán, és akinek egyik unokája maga Szentgyörgyi Albert. Említhetjük *Fialla Lajost*, aki szabadságharcos múltja ellenére el tudta Bécsben végezni az orvosi egyetemet, de azután magyar földön nem tudott elhelyezkedni, úgyhogy Bukarestben lett elismert tudós, román orvosi folyóiratot is alapított. Az 1812-ben Komáromban született *Arányi Lajos* a kórbontan első oktatója volt Magyarországon, saját költségén rendezett kórbontani intézetet, megírta az első magyar kórbontani tankönyvet, és az elsősegélynyújtásról is könyvet írt, régészként múzeumot hozott létre, gyalogosan bejárta az országot, alaprajzokat és vízfestményeket készített a különböző tájakról, számos kórbontani orvosi műszót megalkotott, és szépíróként is alkotott. A huszadik századi *Kalocsay Kálmán* kiváló orvos volt, és emellett eszperantista műfordító. *Dalnoky Viktor* operaénekes és fogorvos volt, elsőnek játszotta Napóleon szerepét Kodály Hány János-

sában az Opera színpadán. Végül, a „kés Paganinijének” nevezett felsőbányai magyar sebész, *Hüllt Hümér* tízezer-nél több műtétet végzett vörös csempélve borítottatott műtőjében, jelmondata pedig az volt, hogy „Ne légy az első, aki az újat kipróbálja, de az utolsó sem, aki a régivel felhagy.”

Igen, nálunk Marosvásárhelyen is így volt, éltek hasonló emberek, törtétek hasonló természetű dolgok – az életért, az egészért. Történek és élnek, történeünk és élünk. Van aki fáradtságot, kifogást, megállást nem ismerve gyógyít ma is. Van aki a hasz-

nos és az ártalmas növényeket ma is mind ismeri. Mert a jelen, az sem különösebben könnyű idő. Ezért még inkább szükségünk lehet olykor az anamnézisre, a visszaemlékezésre, hogy mindenkor egyéni és közösségi válságainkat bölcsen kezelhessük.

Kedves Kiadó, kedves Szerzők: nagyon köszönjük a szép könyvet! Az esetleges kötetben maradt hibákat és hiányosságokat a kötet szerkesztőjével együtt a továbbiakban egy javított kiadásban is igyekezünk „orvosolni”. Gyógyító visszaemlékezést Kányádi Sándor szavaival kívánunk a kedves Olvasóknak: „Be kell hordanunk, hajtanunk mindent./ (...) Zuhoghat akár negyvenezer nap/ és negyvenezer éjjel (...)/ Mert leapad majd a víz./ És fölszárad majd a sár.”

(Noé bárkája felé)

Budapest, 2020. október 21-én

*Dr. Csekme Kiss Márta, Péterffy Attila, prof. dr. Péterffy Árpád: Orvosaink emlékezete 2. A marosvásárhelyi római katolikus temető orvos-síriai

Őszi divat (4.)

Casoni Szálasi Ibolya

A már említett divatos őszi színek és alapdarabok mellett ezúttal szólnunk azon irányzatokról, amelyek mindennapi viseletnek is remekül megfelelnek.

Első helyen említjük meg a KOSZTÜMÖT MELLENNYEL, amely nadrággal vagy akár szoknyával, de mindenképpen mellénnyel társítva nem hiányozhat egyetlen hölgy ruhatárából sem. Ezúttal, hogy minél divatosabbak legyünk, a kosztümhöz válasszunk egy szokatlan színárnyalatot, mondjuk a khakit. Ha ultramodern kinézetet szeretnénk elérni, viseljük kosztümünket hosszú szárú kesztyűvel, melybe gyűrjük bele a kabát ujjait, lábbelink pedig legyen egy pár csizma.

A második helyen a nyárról átmentett BORDÁZOTT KÖTÖTT ANYAGBÓL KÉSZÜLT TOP áll, mely a 90-es évekre emlékeztető légkörrel sokoldalú, nőies,

kényelmes darab, és sikerrel helyettesítheti az utóbbi időben közkedvelt túlméretezett pulóvereket. Ha hosszú ujjú, rózsaszín változatot választunk, és farmernadrággal, valamint sportcipővel társítjuk, egész nap divatosak leszünk. Sőt, ha estére nadrágunkat fekete szövetre cseréljük, és kristályokkal díszített, túlméretezett fülbevalót viselünk hozzá, ugyanazzal a toppal nyugodtan indulhatunk esti programunkra.

A harmadik helyen a BŐRBŐL KÉSZÜLT BERMUDANADRÁG ÁLL, mely sikkos, elég meleget tart és kényelmes is, így sikerrel helyettesíthet egy szoknyát. Hogy minél kellemesebben érezzük magunkat benne, válasszunk lezser szabásút, mely térdig ér. A kinti hőmérséklet függvényében viselhetjük ezt inggel és szandállal, ha melegebb van, vagy hidegebb időben egy nagyon magas szárú csizmával, mely a nadrág szára alá is felmegy, valamint egy túlméretezett pulóverrel.

A divatbemutatók egyik éldarabja, a REPÜLŐS KERETŰ SZEMÜVEG ezúttal nemcsak mint napszemüveg keresett, hanem átnyúlik a LÁTÓSZEMÜVEGEK kategóriájába is. Akár mint dioptriás szemüveg, akár csak mint áttetsző üveggel rendelkező divatdarab, mindenképpen nagyon divatos kiegészítőnek számít, és bármilyen öltözettel talál.

A LEZSER SZABÁSÚ NADRÁGOK is mindinkább teret hódítanak a szűk változatokkal szemben, ezért okvetlenül szerezzünk be egy redőssel ellátott, „wide leg” (széles láb) elnevezésű, bő szárú nadrágot, ez kényelmessége mellett divatos kinézetet is kölcsönöz viselőjének.

A hatodik stíluslem idén ősszel a GUMICSIZMA, és nemcsak esős napokra, hanem mint divatdarabot viseljük maxiruhákkal, nappal vagy este, valamint középhosszú szoknyákkal vagy bőrszoknyákkal. Ha egy piros színű gumicsizmát választunk, akkor érvényessé válik az a mondás, miszerint „go big, or go home”, azaz, ha nem vagyunk maximálisan feltűnőek, inkább menjünk haza...

Ami az aktuális TÁSKADIVATOT illeti, a VINTAGE és RETRÓ stílusúak állnak az első helyen. Első látásra úgy tűnik, hogy kicsit nehéz lesz ezeket a táskákat párosítani, viszont ha jobban megnézzük, nagyon sokféleképpen lehet őket viselni, és kitűnően be fognak illeszkedni az aktuális ruhatárunkba.

A sportosabb stílus kedvelői viseljük farmernadrággal és „kitten heels”, azaz cicasarkú csizmával, a nőiesebb megjelenés érdekében társítsuk virágmintás ruhával, vagy aki a klasszikus megjelenést kedveli, vegye egy szövethadrág-ing-papuccsipő együtteshez. Ha már a kiegészítőknél tartunk, említsünk meg egy idej divatkülönlegességet is, a ZAKÓRA VETT ÖVET, mely amellet, hogy érdekes, hozzájárul a sziluett fokozottabb hangsúlyozásához is.

Ezek az övek lehetnek egyszerű klasszikus, csatos övek, megkötős, bojtos bőrovek, különleges formájú csatokkal ellátott övek, a fegyverövekre emlékeztető, vállon átvett résszel, valamint az övről lógó, kis pénztárcaszerű táskával ellátott darabok is.

Ember és állat harmóniája

Csípőficam kutyáknál

Középtermetű, nyolc év körüli szuka nap mint nap félooldalasan sántítva kíséri a lakótelepen sétáltatott kis termetű kutyákat és gazdáikat. Ennyire egyértelműen jelentkeznének az öregedés jelei az állatoknál is, vagy betegség lehet az oka? – kérdeztük dr. Pálosi Csaba állatorvost, a Noé Bárkája kisállatklinika vezetőjét.

Szer Pálosy Piroska

A diszplázia kutyáknál egy gyűjtőfogalom, a rendellenességtől függően megkülönböztetünk csípő-, könyök-, térd- és vállízületi diszpláziát (nagyjából a gyakoriság és súlyosság sorrendjében). Ezek közül az egyik legsúlyosabb csont- és ízületi bántalom a csípődiszplázia. Lehet veleszületett (öröklődő) vagy szerzett (általában súlyos baleset vagy más, a csípőt ért trauma következménye). A csípődiszplázia a kutyákat leggyakrabban sújtó csont- és ízületi betegség, melyet a csípőcsontok rossz illeszkedése okoz. A kutya csípőjében, akár csak az emberében, a combcsontnak megfelelően kell illeszkednie a csípőben található üreges csonthoz, a csípővápához. A kutyák csípőficamát az ízület kölyökkori instabilitása okozza, ami folyamatos súrlódást, porcsérülést eredményezhet, hosszú távon pedig porckopást.

A csípőficam jelei változóak, és a kutyák egyedi jellemzőitől függ. A kiskutya életének első heteiben nehéz felismerni a csípőficamot. A kutyadiszplázia enyhébb formáinál az állat akár tünetmentesen is leélheti az életét, súlyosabb diszplázia esetén viszont komoly mozgászavar, állandósult ízületi fájdalommal járó sántaság is kialakulhat. A csípőficam genetikai rendellenesség, mely öröklődhet, azonban fontos a környezet is, amelyben a kiskutya nevelkedik, a felület, amelyen sétál,

a táplálkozás stb. A betegség kialakulása eleve meghatározott, amit kisebb mértékben lehet csak később befolyásolni a megfelelő tartási, táplálkozási, mozgatási körülményekkel. A betegség hím és nőstény kutyáknál egyaránt jelentkezhet, de gyakrabban alakul ki a nagy termetű fajtáknál. Körülbelül 10 hónapos korban lehet csípőízületi diszpláziaszűrést végezni, röntgenvizsgálattal diagnosztizálni a betegséget – fejtette ki a szakember.

– *Miről ismerhető fel a csípőízületi diszplázia?*

– Ha egy kiskutya csípőficamban szenved, tovább üldögél, mint a társai, kevésbé aktív, séta közben a hátsó lábai gyengébbnek tűnnek, egymás mellett tartja azokat, vagy akár egymást keresztezve sétál, nem szívesen megy fel a lépcsőn, nehezen, feszesen jár, rövid léptekkel halad. Hacsak nem súlyos a

Súlyos diszplázia fél éves kutyánál
Dr. Pálosi Csaba röntgenfelvételről

csípőficam, ezeket a tüneteket alig lehet észlelni egy kiskutyánál.

Felnőtt kutyáknál csípőficamra utal, ha megváltoztatja a járását, szaladás közben kicsavarodva tartja a csípőjét vagy hátsó lábait egyszerre mozgatva fut (akárcsak a szökellő nyúl), amikor a kutya pihenés után kezd mozogni, nehézségei vannak, de kevésbé érez fájdalmat bemelegítés után, ha izmai már aktívak, állás közben a kutya két hátsó lábát összezárva tartja.

– *Melyik kutyafajtákra jellemző a betegség?*

– Bármelyik fajtának lehet csípőficama, de a nagyobb termetű fajták különösen hajlamosak rá, valamint néhány kis termetű kutya, köztük a mopsz. A csípőficam kialakulása a legvalószínűbb a német juhász, retriever, rottweiler, masztiff, bernáthegeyi, bulldog, boxer, mopsz fajtáknál.

– *Melyik életkorban jelentkezhet a betegség?*

– A diszplázia tünetei már fiatal kölyökkorban is jelentkezhetnek, de leggyakrabban 1-2 éves korban válhat feltűnővé, az enyhe diszplázias kutyák pedig akár idős korukig tünetmentesen élhetnek. A hátsó testfél gyengesége, illetve a sántítás tűnik fel először, a kutya nehezen áll fel fekvő helyzetből, és enyhén imbolyogva jár. A diagnózis legbiztosabb módja egy röntgenfelvétel készítése a csípőről. A tünetek alapján és az ízület vizsgálata során rendszerint felmerül a gyanú a diszpláziára. Ennek megerősítésére alkalmazható a röntgenvizsgálat.

– *Milyen kezeléssel enyhíthető az állatok fájdalma?*

– A tünetek súlyosságától függően választható a gyógyszeres kezelés, illetve a műtéti megoldás. Mivel a csípőízületi diszplázia öröklődő betegség, nem ajánlott a beteg kutyák szaporítása. A nagy testű kölyökkutyákat kizárólag az ő szükségleteiknek megfelelően összeállított, nagy testű kölyköknek való táppal ajánlott etetni. Fontos, hogy a gyártó által javasolt mennyiségű tápot kapjon a kutya, hogy elkerülje a túl gyors növekedést. Aki nagy testű kölyökkutyát vásárol, figyel-

Középsúlyos diszplázia törzskönyves négy éves szukanál
jen oda, hogy a szülők bizonyítottan diszpláziamentesek legyenek. Sajnos, ez sem jelenti azt, hogy a házi kedvenc is diszpláziamentes lesz.

– *Segíthet a műtéti beavatkozás?*

– Fontos kiemelni, hogy csak a klinikailag diszplázias, sánta, ill. mozgászavarral küzdő kutyák esetében indokolt a műtéti beavatkozás. A csípődiszplázia megelőzésében fontos szerepe van a szűrővizsgálatoknak, amelyek során kiszűrjük a tenyésztési szempontból agyályos szülőket, ezáltal is csökkentve a diszpláziával genetikailag terhelt utódok születését. Az előszűréseken a növekedésben lévő kutyák csípőjét vizsgálják, hogy még időben segíthessenek a kedvezőtlen csípőalkulással rendelkező kutyák helyes terhelésében, táplálkozásában. Az ajánlott előszűrési időpont a kölyökkutyáknál a fél éves kor, a végleges szűrés pedig egy- és két éves kor között ajánlott. Manapság már genetikai tesztek is rendelkezésre állnak a diszplázia szűrésére. Sajnos a lelkiismeretes tenyésztők kivételével a legtöbb tulajdonos még a röntgennel való szűrést sem végzi el, nem beszélve a genetikai szűrésről – mondta dr. Pálosi Csaba.

Megelőzni és késleltetni a betegséget

(Folytatás az 5. oldalról)

dolgoztak, és felkészítették a kis- és nagyobb gyermekeket, a pedagógusokat, a jövőben az önkormányzatok is megfizethetik, ha van rá keretük, és nem jutnak pénzhez a minisztérium megelőzési programjából.

A törvény első egyharmada arról szól, ami mindannyiunk számára szinte normalitás kellene legyen, és egy olyan keretet fogalmaz meg, amelyet szinte minden más betegségnél használni lehetne. A szakminisztérium összprevenációs keretéből 15 százalékot szán a cukorbetegség megelőzésére. A szakmai szervezetek 25 százalékot kértek, de a megvalósíthatóság érdekében ezt az összeget 15 százalékra korlátoztuk, ami véleményem szerint így is egy ideális összeg. A családorvosok egyesületének a törvény megalkotásában való részvételét tükrözi, hogy az előírások értelmében a biztosítási pénztár külön keretéből fizetik az újonnan felvett cukorbeteg adatainak a bevitelét a rendszerbe, hogy motiváltak legyenek a szűrés elvégzésében. Az is fontos, hogy a szükséges gyógyszernek, tesztnek, eddig hiányzó kezelési eszközöknek a finanszírozását is az állam veszi át, és a pénztárat a törvény betartására kötelezi. Ezt az előírást illetően is némileg szkeptikus vagyok. A papír mindent megbír, de a gyakorlatba ültetésig sok idő fog eltelni, annak ellenére, a törvény nagyon világosan jelzi, hogy a következő négyéves időszakra egy stratégiát, taktikát, azaz egy országos diabéteszmegelőzési programot kell kidolgozni a jogszabályban megjelölt felelős (egészségügyi, közoktatásügyi) minisztériumok, az országos egészségbiztosítási pénztár és az Orvosi Kollégium részvételével. A négyéves program keretében pedig a felelősök számon kérhetők.

Szakpolitikai tapasztalatom és a román egészségügyi rendszer ismeretében azt tudom mondani: ha jó irányba mozdultunk el, és ha ennek a törvénynek a 15-20 százalékát az elkövetkező négy évben betartják, akkor részben elégedett leszek. Ugyanakkor reménykedem abban, hogy idővel a többi előírás is életbe lép. Ez ugyanis minden érdekelt félnek fontos, hisz a diabéteszrel diagnosztizált betegek fele a szövődmények miatt szinte évente kórházi ellátásra szorul: 37,5 százalékuknak súlyos szív- és érrendszeri, 18 százalékuknak vese-, 40 százalékuknak szem-, 36 százalékuknak idegproblémái vannak, és 25 százalékkal nagyobb a végtagamputációk szükségessége. Azért lehet jogos a megelőzésre szánt nagyobb összeg, mert nem egy külön betegségről van szó. A már említett szövődmények mellett a diabéteszesek az átlagnépességnél 25 százalékkal nagyobb arányban lesznek onkológiai betegek. Ezért érdemes a megelőzésre minél erőtejesebb hangsúlyt fektetni.

– Érdekes előírása a jogszabálynak a dietetikuskok jelenlétének és szerepének a megfogalmazása.

– Az előírások szerint minden iskolai menü dietetikus kell ellenőrizzen és jóváhagyjon, aki lehet helyi vagy kisebb egységek esetében az önkormányzatok által alkalmazott szakember.

Fontos törvénycikkelynek tartom, hogy a helyhatóságok feladata lesz 2025-ig olyan sportlétesítmények (sporttermek, sportpályák, úszómedencék, kerékpársávok, zöldövezetek, sétautak, parkok) kialakítása, felújítása és felszerelése, amelyek lehetővé teszik az ingyenes tömegsportot, ami más betegségek megelőzésében is fontos lehet. Azon magánvállalkozások, amelyek ebben

a munkában részt vesznek, kedvezményekben részesülhetnek. A települések pedig a tömegsportolási lehetőségek függvényében piros, sárga, zöld minősítést kapnak.

– A parlamentben nem gondolkodtak-e egy olyan szűrőprogramon, amelynek nem hiányozna az elvárt befejezése, valamint az egészségés, a tanulságok megfogalmazása, a cukorbetegség mellett sok egyéb egészségi problémát is felszínre hozva?

– A 2007-es projekt nagyon jó kezdeményezés volt, és az első 60 százaléka szakmailag megfelelő körülmények között zajlott. Az utolsó 40 százalékban a szaktárca elengedte a gyepelőt, és a 2008-as parlamenti választások felé közeledve a liberális miniszter részéről a gazdasági érdekek kerekedtek felül, ezért az utolsó 40 százalék hibái kompromittálták a teljes kiértékelést. Bár 2009-10-re óriási adathalmaz gyűlt össze a szakminisztérium és az egészségbiztosítási pénztár szintjén, az egyéni hozadékan túl, az adatok összességéből nem lehetett egy komoly statisztikát elkészíteni. A felnőtt lakossághoz tartozó cukorbetegeket viszont egy egyszerű program keretében az újjagyeből vett minta alapján is ki lehetne szűrni.

– A nevelés fontosságáról is szó van benne; rendelkezik-e arról a törvény, hogy a szórólapok, kiadványok a különböző nemzetiségek nyelvén is hozzáférhetőek legyenek?

– A jogszabályban megfogalmaztuk, hogy a nevelést célzó szóróanyagok elkészítésekor a lakosság életkörülményeit, kulturális, nyelvi diverzitását és az életkorát is figyelembe kell venni, ami azt is jelenti, hogy valamennyi szóróanyagot például magyarul is ki kell adni.

Főtéri történet

Kávé a falon

Ötvös József

Világhálón keringett pár évvel ezelőtt az alábbi történet, én is onnan ismertem meg. Az egyszerű leírás alatt nem volt név, szerző, így nem egy levédett alkotás, amit ne lehetne mások okulására sok emberrel megosztani. Most én is ezt teszem.

Emlékeim szerint egy északolasz kisvárosban történt, ám alapjában véve a helység sem igen fontos, hiszen bárhol a világon megtörténhetne, akár még a mi szeretett városunkban is.

Pár turista ült be rövid pihenőre az egyik átlagos cukrászdába, ahol csak ők ültek az asztalnál, így egy-egy újabb vendég érkezésére akarva-akaratlanul felfigyeltek. Az első vendég egy középkorú férfi volt, aki a pulthoz menve a következő rendelést adta:

– Kérek két kávét, egyet az asztalhoz, egyet a falra.

Hüledezve és kíváncsian vártak a már ott ülő turisták. Ők ugyan már elfogyasztották kávéjukat, de egy ilyen rendelés hallatán nem akartak elmozdulni az asztaltól. Nemsokára a pincérlány már hozta is a megrendelt kávét, letette a férfi asztalára, majd a kiszolgálópult melletti falra húzott egy vonalat. A kíváncsi turisták értetlenül és meglepetten nézték a történetet, amikor két ifjú: egy fiú és egy lány lépett be a kávé-

zóba, ők a szomszéd asztalnál foglaltak helyet. A pincérő az asztaluknál a következő rendelést vette föl:

– Kérünk három kávét, egyet a falra.

A turisták pedig, krimibe illő hangulatban, szorongva várták a fejleményeket, és hamarosan megoldódott a rejtély is. Egy kevésbé ápolat, harminc év körüli férfi lépett be az ajtón, egyenesen a szemközti falhoz ment, majd így szólt a felszolgálólányhoz:

– Kérem a falról az egyik kávét – aztán szerényen asztalához telepedve, enyhe mosollyal biccentett fejével mindhárom asztal felé, így köszönte meg a kávét az ismeretlen vendégeknek.

A meglepett turisták csendben felálltak, távozásuk előtt egyikük odalépett a pulthoz, és így köszönt el a mosolygós kiszolgálólánytól:

– Köszönjük a helyet, a példát, és kérünk még egy kávét... a falra.

Ettől a héttől kezdve új polgármestere van Marosvásárhelynek, aki új lapot nyitott a város történelmében. Én pedig abban reménykedem, hogy végre valóban lesz a városban sétálóutca, mint a legtöbb európai városban, lesz majd a főtéren gyermekcukrászda is, ahova nagyapaként besétálhatok az unokákkal, és – talán – lesz majd egy olyan kávézó is, ahol akár a falról is lehet majd kávét rendelni.

		IDEGEN FÉRFINEV	GALLY TŰZETES	... SUMAC (PERUI ÉNEKESNŐ)	A BÁRIUM VEGYJELE	PSOTA ... (SZÍNÉSZNŐ)	A NÁTRIUM VEGYJELE CSEH TRAKTORMÁRKA	CLAUDE AUTANT... (RENDEZŐ)	RÓMAI 2001	PÁRA!	HÁROM (LATIN)	TILTÓSZÓ BIZTATÓSZÓ	KORREKT (ANGOL)	RÉSZBEN VONSZOLI!	KÁRT OKOZ
Baltasar Gracián spanyol író, jezsuita kollégiumfőnök egyik jó tanácsát idézzük a rejtvény fősoraiban.		1.													D
	... KINDI, ARAB TUDÓS, FILOZÓFUS		TENGER (LATIN) FÁBA VÉS				...ATYA BÜNE (REGÉNY) FÉRFINEV (MÁJ. 28.)					BECÉZETT ANTAL KUGLI			
	S. O'HARA BIRTOKA				LÉGIÉS, KÖNNYED					FELNÖTT ISKOLÁS SZLÁV NÉP				EZTI TÖRÖK FÉRFINEV	
2.	M	PAPIRON RÖGZÍTŐ			VELŐS MONDÁS (GÖR. ERED.) MEZ				ÓCSKAPIAC VÍZLÁGYÍTÓ ANYAG					ÜRES KASI! KÉZZEL VER	
	ARRÉBB TASZÍTÓ			ÜRES TÉRI! FRANCIA NŐI MAGAZIN		ZOKOG A GERMÁN IUM VEGYJELE		A TÜR PARTJAI! ÖTÉVESEK ISKOLÁJA			CSAK FÉLIGI! A MANGÁN VEGYJELE		KECSKE-BESZÉD ALÁ		
	MADRIDI SPORTKLUB		HAD KÜRTÖS VEZÉR VOLT			GYOMNÖVÉNY HOZZÁ-TARTÓZÓ					ISKOLA ALSÓ TAGOZATA CSAHOLO				
	MAJA ROMVÁROS		ÜRMÉRTÉK ISMERETEK SZEREZ				INDIAI ISTEN LAPOS CSÓNÁK					SP. ÉPÍTÉS (ENRIQUE) MALASZTJELZŐ LEHET			
	BECÉZETT ERIKA		ERKÖLCS-TAN DUBLIN LAKÓJA			ERD. ORVOS SZAKÍRÓ (EGON) ARRAFELE!					GITÁR-HÜROK! GÉPKOCSI (RÖV.)		RAGADOZÓ MADÁR (NÉP.) PARTRÉSZ!		
	BESZÓLI! TEGNAP-UTÁN		FOGYASZT-HATÓ VÍZ MIKSZÁTH FELESÉGE		ELŐFOR-DULÓ RAJONGVA SZERET				A NYELŐ-CSÓ RÉSZ FUNDAMENTUM					GIGA (RÖV.) DICSŐSÉG (LAT. ERED.)	
		IDEGEN IRÉN JAPÁN VÁROS			HIVATALI MUNKAHELY INDIÁN RÓFEA			SZÍNÉSZ (RÉG.) ANNÁL LENTEBBRE						GYÁRKAPU! LENT (RÉG)	
	JÓT, S...! (KAZINCZY)		A LUTÉCIUM VEGYJELE IVŐSZKÖZ V. TROFEA		AZ ISME LÉNYEGE MÁS KÁRÁN TANUL	MUTATÓSZÓ LÉTEZNI FOG	... CAPONE (GENGSZTER) JUHISTÁLLÓ			ODA-VISSZA FÉRFINEV HON			ANGOL SÖR-FÉLE KÖZLEKE-DÉSI PÁLYA		
	DUGI... (HORVÁT SZIGET)		MULATÓ-HELYISÉG LEGYEN (LATIN)			ALMATI LAKÓJA ÜDÍTŐ ITAL					BAROM ROMÁN AUTÓJEL				
	KÉTARCÚ ŐSI ITÁLIAI ISTEN			OROSZ PÁRT VOLT (1917) SKÁLAHANG			KÖRÖMMEL VAKAR LÉNYEGTE-LEN HÍR!					ERD. SZÍNÉSZ (LÁSZLÓ) LATIN CSONT			
		ELVÖRÖSÖ-DIK LITER (RÖV.)				EGY HELYEN SEM NÉVELŐ				ÁLLATKERT EGYESI!			SOHA, NÉMETÜL AZ URÁN VEGYJELE		
	NÉMA TANÁRI!											ÖZLÁNY			L.N.J.

Október 22-i rejtvényünk megfejtése: **A szatíra a gyengék hagyományos fegyvere az erősekkel szemben.**

Egygólos magyar vereség Szlovákia ellen

Husadik alkalommal mérkőzött meg a magyar női válogatott Szlovákia legjobbjával Budapesten. Az eredetileg 2021-re kiírt, ám a koronavírus-járvány által felborított nemzetközi versenynaptárban végül 2022-re halasztott női Európa-bajnokság selejtezőcsoportja harmadik helyének megszerzése volt mindkét csapat célja Budapesten, az Illovszky Rudolf Stadionban.

A találkozó elején a csapatok leginkább mezőnyben birkóztak egymással, komoly helyzetet viszont nem tudtak kialakítani, áll a sportági szövetség honlapján közölt beszámolóban. Kiegyenlített játékot láthattunk, szögletből, néhány perccel később pedig Csiki Anna beadásból próbálkozhattak a magyarok, de kapura lövésig nem jutottak el. A szlovákok először a 22. percben kíséreltek meg gólt szerezni, jó 30 méterről, de a labda elkerülte Bíró Barbara kapuját, ahogy nem sokkal később egy beadásból sem voltak sikeresek. A vendéglátók többször is Vágó Fanni kiugrásával igyekeztek helyzetbe

Fotó: MLSZ

kerülni, de az asszisztens rendre lest intett, vagy a passz volt pontatlan. Az első féldő kaput eltaláló lövés nélkül ért véget.

A szünetben egyik kapitány sem cserélt. A játékrész szinte azonnal szlovák helyzettel kezdődött, de a felső kapufa kíségette a magyarokat Hmirová lövésénél. A továbbiakban az első 45 perchez hasonló

játékot hozott a féldő. Egy óra elteltével a nemrég Portugáliába igazoló Magyarics Zoé beállításával igyekezett frissíteni a csapaton Markó Edina. A 68. percben azonban Szlovákia szerzett vezetést: egy labdavesztésből meg tudtak indulni a szélén, a passz tökéletes ütemben érkezett Hmirová elé, aki ezúttal góllá váltotta a helyzetet (0-1).

Nyilatkozatok

* **Markó Edina** szövetségi kapitány: „Az első féldőben védekezésben meg tudtuk valósítani, amit elterveztünk. A támadójátékunkban azonban sok volt a pontatlanság, nem tudtuk úgy odaérni a kapu elé, ahogy szeretnénk volna, ezért gondoltuk, hogy váltásra van szükség. Nem voltunk olyan formában, ami hozta volna a helyzeteket, de nem akarok kifogásokat keresni. Tetszett, hogy végig tudtuk küzdeni és szépítettünk, de ez alap kell hogy legyen egy válogatottnál.”

* **Vágó Fanni** (csapatkapitány): „Nagyon szomorú vagyok, nem érdemeltünk győzelmet. Bátorralanul játszottunk, így nem lehet gólokot rúgni. Az összes második labdát megszerezték, kontráztak, veszélyesebbek voltak. Mi nem mertük megfújni a mélységi beindulásokat.”

* **Pusztai Sára**: „Kemény ellenfél volt a szlovák, de nem annyira, hogy ne tudtuk volna nyerni, ha előbb jön ez a gól. Nem fogom a vereséget a hiányzásokra, úgy kell megoldani a meccset, ahányan vagyunk. Kapkodtunk, pontatlanok voltunk.”

Markó Edina cserével reagált a kapott góllra, beállt a fiatal ferencvárosi Pusztai Sára Zágor Bernadett helyére. Bár egyik csapat sem volt különösebben veszélyes, a 80. percben egy szabadrúgást követően a magyarok nem tudtak felszabadítani, amit Mikolajova kihasznál, és megszerezte a vendégek második találatát (0-2). A házigazda csapat nem adta fel, a hosszabbítás legvégén kozmetikázott az eredményen: Csiki Anna passzából Pusztai Sára volt a magyar gólszerző (1-2).

A Budapesten szerzett 3 ponttal immár a szlovákok is 7 pontot gyűjtöttek, akárcsak a magyarok, bár ők kettővel kevesebb mérkőzést játszottak.

A csoportot Svédország vezeti (13 pont), Izland a második (13), Szlovákia a harmadik (7 pont), Magyarország (7 pont) a negyedik, a sereghajtó pedig Lettország (0 pont).

Az utolsó fordulóban, december 1-jén Izland vendégeskedik Magyarországon.

Benyújtotta lemondását kedden Josep Maria Bartomeu, az FC Barcelona elnöke. A katalán klub első számú vezetőjének növekvő elégedetlenséggel kellett szembenéznie az elmúlt hetekben, mivel a koronavírus-járvány miatt pénzügyileg jelentősen romlott a helyzet, és a csapat teljesítménye is elmaradt a várakozástól, ami a Bajnokok Ligája augusztusi negyedöntőjében a Bayern Münchentől elszenvedett 8-2-es vereségben csúcsozott ki. Az elnököt sokan bírálták azért is, ahogyan kezelte a hatszoros aranylabdás Lionel Messi távozását, illetve azért, hogy a csapat emblematikus figurája egyáltalán eljutott eddig a döntésig

Fotó: Facebook

Európai focikörkép

* Angol Premier Liga, 6. forduló: Arsenal – Leicester 0-1, Aston Villa – Leeds United 0-3, Brighton & Hove Albion – West Bromwich 1-1, Burnley – Tottenham 0-1, Fulham – Crystal Palace 1-2, Liverpool – Sheffield United 2-1, Manchester United – Chelsea 0-0, Southampton – Everton 2-0, West Ham United – Manchester City 1-1, Wolverhampton – Newcastle United 1-1. Az élcsoport: 1. Everton 13 pont, 2. Liverpool 13, 3. Aston Villa 12.

* Spanyol La Liga, 7. forduló: Atlético Madrid – Betis 2-0, FC Barcelona – Real Madrid 1-3, Getafe – Granada 0-1, Cádiz – Villarreal 0-0, Levante – Celta Vigo 1-1, Osasuna – Athletic Bilbao 1-0, Real Sociedad – Huesca 4-1, Sevilla – Eibar 0-1, Valladolid – Alavés 0-2. Az élcsoport: 1. Real Sociedad 14 pont, 2. Real Madrid 13, 3. Granada 13.

* Olasz Serie A, 5. forduló: Atalanta – Sampdoria 1-3, Benevento – Napoli 1-2, Cagliari – Crotone 4-2, Fiorentina – Udinese 3-2, Genoa – Inter 0-2, Juventus –

Hellas Verona 1-1, Lazio – Bologna 2-1, AC Milan – AS Roma 3-3, Parma – Spezia 2-2, Sassuolo – Torino 3-3. Az élcsoport: 1. AC Milan 13 pont, 2. Napoli 11, 3. Sassuolo 11.

* Német Bundesliga, 5. forduló: Bayern München – Eintracht Frankfurt 5-0, Borussia Dortmund – Schalke 04 3-0, Lipcsei RB – Hertha BSC 2-1, Bayer Leverkusen – Augsburg 3-1, Wolfsburg – Arminia Bielefeld 2-1, Union Berlin – Freiburg 1-1, Mainz – Mönchengladbach 2-3, Brémai Werder – Hoffenheim 1-1, VfB Stuttgart – 1. FC Köln 1-1. Az élcsoport: 1. Lipcsei RB 13 pont, 2. Bayern München 12, 3. Borussia Dortmund 12.

* Francia Ligue 1, 8. forduló: Lyon – AS Monaco 4-1, Nice – Lille 1-1, Metz – St. Etienne 2-0, Montpellier HSC – Reims 0-4, Bordeaux – Nimes 2-0, Brest – Strasbourg 0-3, Paris St. Germain – Dijon 4-0, Lorient – Olympique Marseille 0-1. Az élcsoport: 1. Paris St. Germain 18 pont, 2. Lille 18, 3. Stade Rennes 15.

Bajnokok Ligája: A Salzburg kikapott Madridban, a hajrában mentett pontot a Real

A Red Bull Salzburg 3-2-re kikapott az Atlético Madrid vendégeként a labdarúgó Bajnokok Ligája csoportkörének második fordulójában, amelyben a Real Madrid a hajrában harcolt ki 2-2-es döntetlent a Borussia Mönchengladbach otthonában.

Az Atlético jutott vezetéshez, de az osztrák együttes – Szoboszlai Dominik szép találatával – még a szünet előtt egyenlített. Fordulás után azonnal előnybe került a Salzburg, ám Joao Felix duplázott, így végül az Atlético megszerezte a győzelmet és a három pontot.

Mönchengladbachban a Real végig szenvedett a találkozóon, amelyen Marcus Thuram két góljával a biztos védekezésre és gyors ellentámadásokra berendezkedő Borussia 60 perc alatt kétfólos előnyre tett szert. A madridi sztár csapat csak az utolsó 15 percre tért valamelyest magához, de ez elég volt ahhoz, hogy nagy hajrával döntetlenre mentse a találkozót.

A C csoportban a papírformának megfelelő eredmények születtek, a Manchester City az Olympique Marseille vendégeként, az FC Porto pedig otthon, a görög Olimpiakosznál szemben győzött magabiztosan.

A D csoportban a Liverpool kényelmesen verte a vendég Midtjylland együttesét, míg az Atalanta nagyon megszenvedett az Ajaxszal. A hollandok a szünetre kétfólos előnybe kerültek, de a fordulás után az olaszok összeszedték magukat, és Duván Zapata hat perc alatt szerzett két góljával döntetlenre mentették a találkozót.

A Real Madrid kétfólos hátrányt kellett ledolgozzon a hajrában

Fotó: AP

Mai közvetítések az Európa-ligából

* 19.55 óra:

DigiSport 2, Telekom Sport 2: AC Milan – Prágai Sparta
DigiSport 3: Antwerp – Tottenham
Telekom Sport 3: AEK Athén – Leicester
Telekom Sport 4: LASK Linz – Ludogorec

* 22.00 óra:

DigiSport 1, Telekom Sport 1: Kolozsvári CFR – Young Boys Bern
DigiSport 2, Telekom Sport 3: AS Roma – CSZKA Szófia
DigiSport 3, Telekom Sport 4: Glasgow Rangers – Lech Poznan
DigiSport 4: Arsenal – Dundalk
Telekom Sport 2: Real Sociedad – Napoli

Eredményjelző

Labdarúgó Bajnokok Ligája, csoportkör, 2. forduló:

* **A csoport:** Atlético Madrid (spanyol) – Salzburg (osztrák) 3-2, Lokomotiv Moszkva (orosz) – Bayern München (német) 1-2.

A csoport állása: 1. Bayern München 6 pont, 2. Atlético Madrid 3, 3. Lokomotiv Moszkva 1 (3-4), 4. Red Bull Salzburg 1 (4-5).

* **B csoport:** Borussia Mönchengladbach (német) – Real Madrid (spanyol) 2-2, Sahtar Donyeck (ukrán) – Internazionale (olasz) 0-0.

A csoport állása: 1. Sahtar Donyeck 4 pont, 2. Bo-

russia Mönchengladbach 2 (4-4), 3. Internazionale 2 (2-2), 4. Real Madrid 1.

* **C csoport:** FC Porto (portugál) – Olimpiakosz (görög) 2-0, Olympique Marseille (francia) – Manchester City (angol) 0-3.

A csoport állása: 1. Manchester City 6 pont, 2. FC Porto 3 (3-3), 3. Olimpiakosz 3 (1-2), 4. Olympique Marseille 0.

* **D csoport:** Atalanta (olasz) – Ajax Amsterdam (holland) 2-2, FC Liverpool (angol) – Midtjylland (dán) 2-0.

A csoport állása: 1. FC Liverpool 6 pont, 2. Atalanta 4 (6-2), 3. Ajax 1, 4. Midtjylland 0.

A tagállamoknak azonnal le kell állítaniuk az uniós útlevelek árusítását Felszámolják az „aranyútlevel”-programokat

Az uniós állampolgárság nem árucikk, fogalmazott az európai parlamenti képviselők többsége, akik felszámolják az egyes tagállamokban még mindig működő „aranyútlevel”-programokat. Mint mondták, a tagállamoknak azonnal le kell állítaniuk az uniós útlevelek árusítását.

Mózes Edith

A képviselők a Didier Reynders igazságügyi biztos részvételével lezajlott vitán hangsúlyozták, hogy a programok a pénzmosság, adóelkerülés és korrupció kockázatát hordozzák. Többször elhangzott, hogy Európa nem biztosíthat „gyorsított belépést a bűnözőknek”.

A felszólalók kiemelték, hogy a nem uniós polgároknak megfelelő ellenőrzés és átláthatóság nélkül uniós állampolgárságot adó rendszerek káros hatásai más tagállamokban is jelentkeznek, ezzel

Didier Reynders biztos Forrás: Facebook

aláássák a kölcsönös bizalmat és a közös értékeket.

Többen utaltak arra a közelmúltbeli ciprusi botrányra, amelyben magas rangú ciprusi tisztviselőket, köztük a ciprusi parlament elnökét lehetett hallani olyan titkos hangfelvételeken, ahol egy priusszal rendelkező, kitalált kínai üzletembernek ajánlanak segítséget a ciprusi útlevel megszerzéséhez az „állampolgárság-befektetés” prog-

ramon keresztül. A képviselők kifogásolták, hogy a lépésre túl későn kerül sor. Egyesek megjegyezték, hogy a programokból származó állami bevétel jelentős szerepet játszik például Ciprus gazdaságában, míg mások szerint az uniós értékek és jogok nem képezhetik adásvétel tárgyát.

Ciprus, Málta és Bulgária az a három tagállam, ahol befektetésért cserébe állampolgársághoz (ún. aranyútlevelhez) lehet jutni. Összesen 19 tagállamban „tartózkodási engedély befektetésért” program működik, ezeket nevezik „aranyvízum”-programoknak.

2019 januárjában az Európai Bizottság létrehozott egy tagállami delegáltakból álló szakértői csoportot, azzal a feladattal, hogy dolgozzon ki közös normákat és irányelveket az uniós számára. A tavalyi négy értekezletet követően a csoport idén még nem ült össze.

(Forrás: az Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodája)

Nyűg vagy pozitív élmény?

Iskolában vagy otthon tanuljon a gyerek?

Több millió szülő ismerkedett meg idén kényszerűségből az otthonoktatással Európában. Közülük sokan folytatnák ezt a rugalmas tanulási módszert. Szakemberek szerint azonban a gyerekek az iskolában kapják a legjobb oktatást.

Ben Weyts flamand oktatási miniszter Forrás: Wikipédia

Az otthonoktatás sokak számára nyűg, mások számára azonban pozitív élmény, amelyet folytatni szeretnének a koronavírus-járvány

után is. Egy brüsszeli háromgyerekes anya például erdei órákat tart és gitározik a gyerekeinek.

„Az otthoni tanulás lehetővé tette, hogy több időt töltsünk a gyerekeinkkel és hogy nyugodtabb életünk legyen. Nemrég hallgattam egy adást arról, hogy vadászógyűjtőgetető életmódot folytató elődeink 15–17 órát dolgoztak hetente, mi pedig 40–50–60 órát dolgozunk. Emiatt nem vagyunk eleget a gyerekeinkkel és a családkkal” – mondta az anya, Mialy Clark.

ENSZ: az otthoni tanulás stresszes lehet

Az ENSZ szerint az otthoni tanulás stresszes lehet, különösen akkor, ha a családoknak nincs számítógépe vagy internetelérése. Belgiumban azonban egyre többen választják ezt a módszert. A flamand régióban például 33 százalékkal nőtt a távtanuló aránya egy év alatt. A flamand régió oktatási minisztere, Ben Weyts az Euronewsnak a következőket írta:

„Az otthoni tanulás jogát az alkotmány garantálja. Azonban

úgy gondoljuk, hogy a gyerek érdekében áll, hogy iskolába járjon. A legjobb oktatást az osztálytermekben, az elkötelezett és professzionális tanároktól kapják.”

Az otthoni tanulás rugalmasabb, ezért előnyösebb a családoknak

„A legtöbb otthonról tanuló gyerek szülei nem azt mondják, hogy az iskola nem jó, hanem azt, hogy vannak más lehetőségek is. Hiszen rugalmasságot és a gyerek idejének értékelését jelenti. Mi már szinte függővé váltunk. Jó dolog hagyni a gyereket könyvet olvasni délutánonként. A gyerekek olyan rövid, és később ügyis ki kell majd használniuk a munkaidőjüket. Ezért fontos, hogy megadjuk nekik a kreativitást, amire nagy szükségük van ebben az életkorban” – mondta egy otthonoktatást segítő tanár, Elizabeth Newcamp.

Az otthonoktatás valódi tesztje azonban az lesz, ha véget ér a lezárások korszaka. (mózes)

Forrás: euronews

Az európai agrárélelmiszerek védelmet élveznek a kínai termékutánzatokkal szemben

Fotó: RMDSZ

Kedden bizottsági zöld utat kapott Winkler Gyula jelentése és az a határozat, melyet a földrajzi árujelzéssel ellátott termékek védelméről szóló, EU–Kína közötti megállapodásról készített. A Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság (INTA) elfogadta a jelentést, a dokumentumot az Európai Parlament plénuma a november 11–13. közötti ülészen tárgyalja.

Winkler Gyula, az INTA alelnöke volt a jelentéstevője az EU–Kína közötti megállapodásnak, amely a földrajzi árujelzéssel ellátott termékek védelméről szól. Mint elmondta, az egyezmény életbe lépését követően első körben száz európai agrárélelmiszer és ital, köztük a Cotnari bor, a feta sajt, a francia pezsgő, a gorgonzola sajt élvez oltalmat a kínai piacon a termékutánzatokkal szemben.

„Azok az agrárélelmiszerek és italok, amelyek bekerülnek a földrajzi jelzések uniós védelmi rendszerébe, olyan márkák, amelyek Európa- és világszerte ismertek minőségük, több nemzedéket felölelő termelési múltjuk, valamint a helyi hagyományokra épülő előállítási módszerük miatt. A földrajzi jelzések védelmi rendszere az EU sajátossága, és anélkül, hogy túloznánk, elmondhatjuk, hogy a listára felvett termékek fontos részét képezik az európai életvitelnek. (...) Három vonatkozásban is fontos a Kína és az EU közötti megállapodás, amelyet most bizottsági szinten fogadtunk el. Elsősorban azért, mert megvédi a megállapodásban szereplő termékeket a termékutánzatoktól a kínai piacon. Másrészt

kiemelt fontosságú gazdasági szempontból, hiszen a Kínába irányuló európai agrárélelmiszeri export értéke közel 15 milliárd euró. Harmadrészt pedig politikai jelentősége is van, hiszen ez az első kereskedelmi megállapodás az EU és Kína között. Ez az egyezmény segíthet a két fél bizalmának visszaépítésében, olyan körülmények között, hogy hónapok óta globális kereskedelmi háború zajlik” – magyarázta Winkler Gyula.

A jelentéstevő megjegyezte, hogy az egyezmény életbe lépését követő négy évben a jelenlegi 100 termék további 175 európai és ugyanannyi kínai agrárélelmiszere bővül. „A jelenleg is szereplő Cotnari bor mellett további kilenc hazai termék lesz. Többek között a pálinka, a rékási, a küküllőmenti, a Murfatlar, a Dealu Mare borok, az aranyosmeggyesi Zetea pálinka és a szebeni szalámi is” – mondta el a képviselő, hozzátéve, hogy a kínai termékek között több teafajtát, a gojibogyót és többféle rizst találunk.

Winkler Gyula szerint a jelentést kísérő határozat a megállapodás elfogadását javasolja, amellyel az Európai Unió egyértelmű politikai üzenetet is közvetít. „Ebben a határozatban szorgalmazzuk, hogy Kína tegyen lépéseket olyan fontos területeken, mint az emberi jogok védelme, a klímavédelem, valamint a fenntartható fejlődés” – mutatott rá az INTA alelnöke.

A földrajzi árujelzőkről szóló EU–Kína megállapodás az Európai Parlament jóváhagyása után, 2021 elején lép életbe.

Winkler Gyula
EP-képviselő sajtóirodája

A világ 250 legjobb egyeteme között az SE

A Times Higher Education (THE) szerdán megjelent szakegyetemi világrangsora szerint a Semmelweis Egyetem (SE) az orvos- és egészségtudományi területen a világ 250 legjobb felsőoktatási intézménye közé került.

Az SE közleménye szerint a THE most közzétett szakterületi rangsorában tizenegy tudományterületen mérik össze a világ felsőoktatási intézményeit.

Az SE két tudományterületi listán szerepel: az orvos- és egészségtudományokban 87 helyezést javítva a 201-250. közötti intervallumba került, míg tavaly még csak a 301-400. hely közötti kategóriában volt. A másik három magyarországi orvosképző egyetem a 401-500. pozíció között található ezen a listán – írták.

Az élettudományok kategóriában 56 helyet lépett előre az intézmény, a 301-400. helyezés között szerepel. A kategóriában szereplő öt másik magyar egyetem a 401-500., 501-600., valamint a 601-800. közötti pozícióban található – tették hozzá. (MTI)

A járvány hatására 3,5 milliárd eurós zenei jogdíjvisszaesés lehet világszerte

Az előrejelzések szerint idén akár 35 százalékkal is visszaeshetnek a zenei jogdíjbevételek világszerte, ami 3,5 milliárd eurós kiesést jelenthet – állapította meg éves, globális jelentésében a CISAC, a közös jogkezelőket tömörítő nemzetközi szervezet.

A párizsi székhelyű CISAC éves összegző dokumentuma mindig az előző évi adatokat tartalmazza, a most publikált előrejelzéseket a koronavírus-járvány hatásai miatt tették közzé – közölte a magyar jogkezelő, az Artisjus zeneipari szakmai blogján, a Dalszerzón. A jelentés szerint 2019-ben a beszedett jogdíjak összege 7,8 százalékkal 10,1 milliárd euróra nőtt. A legtöbb jogdíj (a teljes bevétel 37,3 százaléka) továbbra is a televíziós és rádiós felhasználások után keletkezett. Az idei évre vonatkozó előrejelzések azonban azt mutatják, hogy a televíziós reklámbevételek 2020-ban az előző évihez képest 12 százalékkal esnek vissza, és ez a bevételekkel arányosan számított zenei jogdíjakra is hatni fog. A tévés iparágat különösen rosszul érintette a nagy sportesemények elmaradása, hiszen ezek szüneteiben magas díjakat tudnak kérni a hirdetésekért.

A második legnagyobb terület az élő és háttérzene, ami az összes beszedett jogdíj 27,7 százalékaért felel. Ez az a terület, ahol a legnagyobb, akár 80 százalékos visszaesésre lehet számítani. Elmaradtak a koncertek, fesztiválok, és bezártak azok az éttermek, üzletek, ahol háttérzene szól (és a jogkezelők jellemzően el-

engedték vagy jelentősen csökkentették a jogdíjakat). Sok szervező cég, bolt, étterem tönkre is mehet.

Tavaly a digitális bevételek nőttek leginkább, 27,5 százalékkal 2018-hoz képest, így ez a terület az összes jogdíj 20,5 százalékáért felelős. A digitális szolgáltatók a legkevésbé kitéttek a járvány hatásának, egy előrejelzés szerint év végére 450 millió stream előfizetőre lehet számítani. Ezen jogdíjak emelkedése azonban nem képes ellensúlyozni más források visszaesését. A jelentés úgy fogalmaz: az interneten „az alkotók munkáját még mindig nem becsülik meg eléggé”. A fő jogdíjforrások közül a CD- és videóeladások utáni jogdíjak a teljes összeg 6,4 százalékát teszik ki, és viszonylag stabil az értékük (1,1 százalékkal esett vissza egy év alatt); a magánmásolási díj úgy tette ki a globális jogdíjösszeg 3,7 százalékát, hogy csak 31 országban tudtak ilyen jogdíjat beszédni a jogkezelők.

Az alkotókat érintő károk enyhítésére sok helyen előrébb hozták bizonyos jogdíjak kifizetését, és különféle támogatásokat, segélyeket is nyújtottak a leginkább érintetteknek. A jogkezelők lobbiztak azért, hogy az egyes kormányok külön mentőcsomagot állítsanak össze a kreatív szektor számára. Több jogkezelő kidolgozta, miként tudja az élőben streamelt koncerteket jogosítani, ugyanakkor a jelentés megjegyzi, hogy ezek az olykor nagy közönség ellenére az alkotók számára jellemzően kevés bevételt hoznak. (MTI)

www.doraoptics.ro

DORA
OPTICS

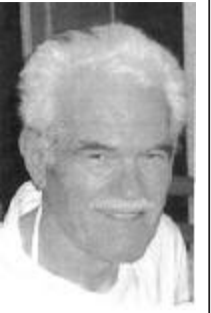
• OPTIKA • KIVIZSGÁLÁSOK • KEZELÉSEK • MŰTÉTEK •

A Dora Optics szemklinikán a legjobb szakemberek gondoskodnak Önről, legyen szó kivizsgálásról, műtétről vagy akár szemüvegről. Megtalál minket az alábbi városokban:

- **MAROSVÁSÁRHELY**
  - Mărășești tér, 21 sz., Tel.: 0733-553.976
  - 1918 Dec. 1 sugárút, 126 sz., Tel: 0265-250.475; 0755-088.379
- **SZÁSZRÉGEN**
  - Libertății sugárút 12/2, Tel: 0265-512.095; 0733-553.971
  - Cardinal Al. Todea u., 25/A, Tel: 0728-908.856
- **NYÁRÁDSZEREDA**
  - Pompierilor u., 1 sz., Tel: 0265-576.514; 0733-553.973
- **MEDGYES**
  - Pompierilor u., 4 sz., Tel: 0265-843.720; 0735-830.678
- **LUDAS**
  - 1 Dec. 1918 u., 7 sz., 0735-786.853
- **DICSŐSZENTMÁRTON**
  - Victoriei u., 21 sz., Tel: 0736-386.353

A fiatal doktornőnek csak TROMBITÁS ÁRPI bácsi voltál, nekünk viszont Édesapánk. Élmény- és szeretetdús, boldog életed tavaly október 29-én hirtelen véget ért. Hitted, hogy pár nap, és hazajössz, de a „véletlen” közbeszólt.

Mindenkinek sokkoló volt a halálad híre. „De ha gondoltok rám, érintitek lelkem, De ha gondoltok rám, abban örömet lelem, De ha gondoltok rám, akkor itt vagytok velem, és én felébredek.”
Nyugodj békében!
Szeretteid. (9400)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

AJÁNDÉKOZOK két kiscicát. Tel. 0770-546-075. (9425)

MINDENFÉLE

KÉSZÍTÜNK, szerelünk: külső műanyag redőnyöket, szalagfüggönyöket, harmonikaajtókat. Tel. 0265/218-321, 0744-121-714, 0766-214-586. (8974)

VÁLLALUNK tetőjavítást, építkezési munkát, bármilyen kisebb javítást, cserépforgatást, meszelést, vakolást, bádogosmunkát, fából készítünk tetőt. Saját anyaggal is dolgozunk. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0727-548-721. (9144)

VÁLLALOK csatornatakarítást és -javítást, régi tető felújítást, tetőkészítést (Lindab lemez), festést, bádogosmunkát. Tel. 0742-421-164. (9235)

KÉSZÍTÜNK és javítunk tetőket és csatornákat. Tel. 0752-377-342. (9357-1)

VÁLLALUNK tetőkészítést fémcserépből és cserépből, valamint sürgős javítást. Tel. 0755-938-420. (9377-1)

MEGEMLEKEZÉS

Eltelt 14 év, és mégsem hisszük, hogy akit szeretünk, id. ENYEDI MIKLÓS agrármérnök nincs már közöttünk. Emléke legyen áldott, nyugodjon csendesen! Szeretett családja. (9368)

ELHALÁLOZÁS

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a szeretett édesapa, testvér és sógor, VERES ISTVÁN GYÖRGY eltávozott az élők sorából. Temetése október 29-én, csütörtökön 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Gyászoló családja. (9415-1)

Megrendült szívvel tudatjuk, hogy a marosvásárhelyi születező NEMES IMRE-CSABA (Pie) életének 52. évében türelemmel viselt szenvedés után hirtelen elhunyt. Temetése október 29-én, csütörtökön 14 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Emlékét örökre szívünkbe zárjuk. Búcsúzik édesanyja, Öcsike, Kati. (9423-1)

Fájó szívvel tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagytata, após, a vásárhelyi születésű BARABÁS GYULA (Öcsi) az Elektromaros volt dolgozója 80. életévében, türelemmel viselt szenvedés után csendesen megpihent. A római katolikus temető felső kápolnájából október 30-án, pénteken 14 órakor helyezzük örök nyugalomra. Búcsúzik felesége, két fia, öt unokája, menyé. Emléke szívünkben örökké élni fog. Nyugodjék békében! (9421-1)

„A búcsúszó, mit nem mondtál ki, elmaradt.

Elmentél, de gondolatban örökké velünk maradsz.”

Fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett gyermek, édesanya, nagymama, anyós, anyatárs, özv. ERCSE JULIÁNNA

szül. Demeter életének 68. évében, rövid szenvedés után, 2020. október 28-án csendesen megpihent. Szeretünk től 2020. október 30-án, pénteken 13 órakor veszünk végső búcsút a református temetőben, református szertartás szerint. Emlékét szívünkben örökre megőrizzük.

Búcsúzik bánatos édesanyja, Lilla, fia, István, menyé, Emese, unokái: Anna és Tamás, lánya, Emese és anyatársa, Rozália. (9428-1)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

A Ion Buteanu 11. szám alatti tömbház lakóközössége őszinte együttérzését fejezi ki a Barabás családnak a szeretett férj, édesapa, nagytata és jó szomszéd, BARABÁS GYULA elhunyt okozta mély fájdalmában. Csendes pihe- nést, szomszéd! Emléked örizzük szívünkben! (-1)

Sajnálattal értesültünk BARABÁS GYULA bácsi elhunytáról. Őszinte részvétünket fejezzük ki Marika néni- nek, Leventének és Zsolt- nak. Nyugodjon csendesen! A volt Szabó lányok: Emese és Tünde. (-1)

Fájó szívvel búcsúznunk szeretett unokatestvérünkötől, KISS ÁRPÁDTÓL. Együttérzésün- ket és őszinte részvétünket fe- jezzük ki a gyászoló családnak. Emléke legyen ál- dott, nyugalma csendes! Józsi, Ica, Lali és Babi. (-1)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetünket fejezzük ki mind- azoknak, akik drága halottunk, dr. MONOKI ISTVÁN temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek és gyászunkban osztoztak. A gyászoló család. (9422-1)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

ELÁRUSÍTÓNÓKET alkalmazunk ÉLELMISZERÜZLETBE Ma- rosvásárhelyen. Tel. 0722-404-679. (22341-1)

NŐSZEMKÖZT
PÉNTEK 20⁰⁰

ETV ERDELYI MAGYAR TELEVÍZIO

NE
SPĂLĂM MĂINILE
REGULAT CU APĂ ȘI SĂPUN

PURTĂM
MASCA MEREU,
PRECUM SUPEREROII

PĂSTRĂM
DISTANȚA
LA ȘCOALĂ ȘI LA JOACĂ

RESPECTĂM
INDICAȚIILE
PROFESORILOR

**RĂMÂNEM O ECHIPĂ
PĂSTRĂM VIITORUL ÎN SIGURANȚĂ**

VÍZZEL ÉS SZAPPANNAL RENDSZERESEN
KEZET MOSUNK

MINDIG HORDJUK AZ ARCMASZKOT,
MINT A SZUPERHŐSÖK

BETARTJUK A TÁVOLSÁGOT
AZ ISKOLÁBAN ÉS JÁTÉK KÖZBEN IS

KÖVETJÜK A TANÁROK
UTASÍTÁSAIT

EGY CSAPAT VAGYUNK, BIZTONSÁGBAN MEGŐRIZZÜK A JÖVŐNKET

**ÓZONKEZELÉSES FERTŐTLENÍTÉST
vállalunk.**

Iskolákban, lakásokban, ipari épületekben, éttermi konyhákban,
orvosi rendelőkben, öltözőkben és konditermekben, élelmiszer
tárolására használt helyiségekben és minden olyan
helyiségben ahol igény van a kórokozómentes és tiszta levegőre.

KÁROS MELLÉKTERMÉKEK NÉLKÜLI FERTŐTLENÍTÉS!

0752 25.11.11

30% kedvezmény az oktatási intézményeknek!

**Marosvásárhelyi
Rádió
Románia**

www.marosvasarhelyiradio.ro

**96 FM
106,8 FM
1323 AM**

MCA Health Care
ORVOSI LABORATÓRIUM

www.health-care.ro Tel/fax: 0365-882747
Marosvásárhely, Tulipán utca 25. szám

TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt páciensek!

Az MCA Health Care orvosi laboratórium folyamatosan a betegek rendelkezésére áll, és a fokozott biztonsági előírásokat betartva, a COVID-19-járvány idején is elvégzi az egészségügyi biztosítópénztár által megtérített laboratóriumi vizsgálatokat.

Laboratóriumi mintavételre hétfőtől péntekig 7-11 óra között várjuk önöket.

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
- szőnyegmosás

**Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.**

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

r . a . d . i . o

www.radiogaga.ro

www.radiogaga.ro